

Biuletyn Prawa Karnego nr 8/07

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1.	ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.....	4
1.1.	UCHWAŁY I POSTANOWIENIA – KZP	4
1.2.	ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH.....	4
1.2.1.	<i>Stan nietrzeźwości jako przesłanka orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych; wyrok pomijający obligatoryjny środek karny przy wniosku o skazanie bez rozprawy</i>	<i>4</i>
1.2.2.	<i>Racjonalizacja dokonania przez sąd odwoławczy ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji</i>	<i>5</i>
1.2.3.	<i>Skład sądu a wyrok łączny; łączna kara dożywotniego pozbawienia wolności; wyrok łączny a pogorszenie sytuacji skazanego</i>	<i>6</i>
1.2.4.	<i>Ocena sytuacji majątkowej skazanego a odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu</i>	<i>9</i>
1.2.5.	<i>Sporządzanie uzasadnienia przy oczywistej bezzasadności kasacji; obowiązek udowodnienia zaistnienia wykazywanych faktów.....</i>	<i>10</i>
1.2.6.	<i>Opinia biegłego jako dowód podlegający swobodnej ocenie sądu</i>	<i>11</i>
1.2.7.	<i>Niemożność naruszenia w sposób poddający się kontroli instancyjnej przepisu nie regulującego przebiegu procesu karnego</i>	<i>11</i>
1.2.8.	<i>Analiza skutków dla skazanego występujących po nieuwzględnieniu kasacji.....</i>	<i>12</i>
1.2.9.	<i>Zmiana opisu czynu nie prowadząca do uznania, że wydano orzeczenie surowsze; sfalszowanie polecenia przelewu; przestępstwo oszustwa</i>	<i>13</i>
1.2.10.	<i>Obligatoryjne uwzględnianie proceduralnej zmiany normatywnej dokonanej po wydaniu orzeczenia lub zarządzenia, ale przed jego uprawomocnieniem się</i>	<i>15</i>
1.2.11.	<i>Podstawa skazania; wymiar kary; korektura a zakaz reformationis in peius.....</i>	<i>16</i>
1.2.12.	<i>Niedopuszczalność wykorzystywania w postępowaniu karnym dowodów nieznanymi stronom</i>	<i>17</i>
1.3.	ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO	18
1.3.1.	<i>Zakres odpowiedzialności karnej funkcjonariusza państwowego; istota działania dyrektora przedsiębiorstwa państwowego; istota działalności funkcjonariusza państwowego; nadużycie władzy.....</i>	<i>18</i>
1.4.	ZAGADNIENIA PRAWNE.....	22
1.4.1.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego.....</i>	<i>22</i>
1.4.2.	<i>Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań</i>	<i>22</i>
1.4.3.	<i>Zasady intertemporalne</i>	<i>22</i>
1.4.4.	<i>Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych</i>	<i>23</i>
1.4.5.	<i>Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym</i>	<i>23</i>
1.4.6.	<i>Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych.....</i>	<i>24</i>

1.4.7.	<i>Okoliczności powodujące istnienie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego</i>	24
1.4.8.	<i>Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem</i>	24
1.4.9.	<i>Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej</i>	25
1.4.10.	<i>Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przypadku</i>	25
1.4.11.	<i>Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”</i>	26
1.4.12.	<i>Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych</i>	26
1.4.13.	<i>Osądzenie fragmentu czynu ciągłego</i>	26
1.4.14.	<i>Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy</i>	27
1.4.15.	<i>Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa</i>	27
1.4.16.	<i>Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia</i>	27
2.	ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	29
3.	LEGISLACJA	30
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	30
3.1.2.	<i>Wchodzą w życie:</i>	30
3.3.	PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP	30
3.3.1.	<i>Sejm</i>	30
3.3.2.	<i>Senat</i>	34
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA	35
5.1.	RADA EUROPY	35
5.1.1.	<i>Naruszenie praw człowieka a skarga międzypaństwowa</i>	35
5.2.	ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA	36
5.2.1.	<i>Prawo do sądu w postępowaniu kasacyjnym</i>	36
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	38
6.1.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK	38
6.2.	PRZEGLĄD CZASOPISM	38

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.2.1. Stan nietrzeźwości jako przesłanka orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych; wyrok pomijający obligatoryjny środek karny przy wniosku o skazanie bez rozprawy

przepisy: art. 42 § 2 k.k., art. 343 § 7 k.p.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów, wniosek o skazanie bez rozprawy

Wyrok z dnia 27 lutego 2007 r., II KK 363/06

Teza:

Stan nietrzeźwości sytuował oskarżonego w kręgu sprawców, wobec których na podstawie art. 42 § 2 k.k. sąd ma obowiązek orzec zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju.

Rażąca obraza art. 343 § 7 k.p.k., polegająca na niezwróceniu prokuratorowi i oskarżonemu uwagi, że porozumienie narusza art. 42 § 2 k.k. i dlatego nie może być zaakceptowane, doprowadziła do wydania wyroku pomijającego obligatoryjny środek karny.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest słuszna również w części niekorzystnej dla oskarżonego. Sąd nie może zaaprobować wniosku o skazanie bez rozprawy, który zawiera sprzeczne z prawem lub pomijające je, uzgodnienia co do kary lub środków karnych. Takie postąpienie jest oczywistym i rażącym naruszeniem § 7 art. 343 k.p.k., który zobowiązuje sąd do badania czy zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku. Gdyby Sąd Rejonowy w B. nie zaniechał tego badania, dostrzegłby nie tylko, że R. M. był osobą uczestniczącą w ruchu, która popełniła przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, ale i to, że stan nietrzeźwości sytuował oskarżonego w kręgu sprawców, wobec których na podstawie art. 42 § 2 k.k. sąd ma obowiązek orzec zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Po prostu, lektura art. 42 k.k. nie powinna się zakończyć na § 1, ale przed wydaniem rozstrzygnięcia należało sobie przypomnieć treść całej jednostki redakcyjnej i jej znaczenie.

(...)

Rażąca obraza art. 343 § 7 k.p.k., polegająca na niezwróceniu prokuratorowi i oskarżonemu uwagi, że porozumienie narusza art. 42 § 2 k.k. i dlatego nie może być zaakceptowane, doprowadziła do wydania wyroku pomijającego obligatoryjny środek karny.

Wobec tego, że osiągnięcie porozumienia łącznie co do wszystkich jego elementów warunkuje wystąpienie przez prokuratora z wnioskiem w trybie art. 335 § 1 k.p.k. i skazanie oskarżonego bez rozprawy, to odrzucenie przez sąd choćby jednego tylko elementu porozumienia reaktywuje proces uzgadniania przez strony wszystkich elementów ewentualnego porozumienia. Inaczej mówiąc,

usunięcie jednego jego elementu powoduje upadek całego porozumienia, a w konsekwencji, całego wyroku (konieczność uchylecia go w całości), bo przecież na całości porozumienia był on oparty. Dlatego mimo wadliwości tylko jednego elementu uzgodnień stron, zasadne było żądanie kasatoryjnego rozstrzygnięcia co do całości wyroku.”.

1.2.2. Racjonalizacja dokonania przez sąd odwoławczy ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych przez sąd pierwszej instancji

przepisy: art. 424 k.p.k., art. 457 § 2 k.p.k., art. 437 § 2 k.p.k.

hasła: ustalenia faktyczne, wyrok

Wyrok z dnia 8 lutego 2007 r., III KK 281/06

Teza:

Dokonanie przez Sąd odwoławczy ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, uzasadnione będzie tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ocena ich przez Sąd a quo jest oczywiście błędna

Z uzasadnienia:

„W doktrynie i orzecznictwie od dawna ugruntowany jest pogląd, że w przypadku, gdy sąd odwoławczy orzeka odmiennie co do istoty sprawy, powinien podobnie jak Sąd I instancji, szczegółowo wskazać, które fakty uznał za udowodnione, na jakich w tym mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał za wiarygodne dowodów przeciwnych. Uzasadnienie wydanego przez sąd odwoławczy orzeczenia zmieniającego orzeczenie sądu I instancji winno zatem zawierać szczegółowe wskazanie przesłanek jego wydania przez wyczerpujące i wnikliwe odniesienie się do wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie, mających znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Konieczność zachowania wspomnianej wyżej wnikliwości w ocenie materiału dowodowego dokonywanej przez sąd odwoławczy wynika z tego, że sędziowie orzekający w drugiej instancji nie stykają się bezpośrednio z dowodami, przez to mają ograniczoną możliwość ich oceny. Należy przy tym podnieść, iż wprawdzie przepis art. 424 k.p.k. adresowany jest do Sądu I instancji, nie zaś do sądu odwoławczego, to jednak w sytuacji, gdy ten dokonuje odmiennych ustaleń faktycznych, uzasadnienie jego orzeczenia odpowiadać musi nie tylko wymaganiom przewidzianym w art. 457 § 2 k.p.k., ale także wymaganiom przewidzianym w art. 424 k.p.k., jako że orzeczenie sądu drugiej instancji jest wówczas, ze swej istoty, niejako orzeczeniem pierwszoinstancyjnym. Ponadto wprowadzenie do materiału dowodowego nowych ustaleń w postępowaniu odwoławczym wymaga wykazania błędu w rozumowaniu sądu I instancji, będącego podstawą ustaleń odmiennych. Takie stanowisko zajęł Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach: /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2002 r. II KKN 316/01 niepublik., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2002 r., sygn. akt II KKN 399/00 niepublik., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2003 r., IV KK 221/02 niepublik., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2002 r., IV KKN 233/99 niepublik., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2002 r., V KKN 164/01 niepublik./.

Ponadto należy wskazać, że jakkolwiek z art. 437 § 2 k.p.k. wynika uprawnienie sądu odwoławczego do dokonywania ustaleń faktycznych odmiennych od przyjętych za podstawę pierwszoinstancyjnego orzeczenia, „o ile pozwalają na to zebrane dowody”, to jednak przepis ten interpretować należy w ścisłym związku z zasadą bezpośredniości (w znaczeniu zetknięcia się organu procesowego z przeprowadzonymi dowodami) jak i z zasadą dwuinstancyjności (art. 76 ust. 1 Konstytucji RP). Właśnie ze względu na owe zasady dokonanie przez Sąd odwoławczy ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, uzasadnione będzie tylko wtedy, gdy zebrane dowody mają jednoznaczną wymowę, a ocena ich przez Sąd a quo jest oczywiście błędna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2004 r., IV KK 268/03, OSNwSK 2004 r., nr 1, poz. 336).

(...)

Same wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez Sąd I instancji, dotyczące „istoty sprawy” nie upoważniają jeszcze sądu odwoławczego do zajęcia odmiennego stanowiska, lecz powinny prowadzić do uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Niczego nie zmienia szczególna sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, tj. że wyrok Sądu pierwszej instancji był już dwukrotnie uchylany a postępowanie sądowe toczy się już niezwykle długo.”.

1.2.3. Skład sądu a wyrok łączny; łączna kara dożywotniego pozbawienia wolności; wyrok łączny a pogorszenie sytuacji skazanego

przepisy: art. 28 k.p.k., art. 88 k.k., art. 29 § 2 k.p.k.

hasła: skład sądu, kara łączna, kara dożywotniego pozbawienia wolności, wyrok łączny

Wyrok z dnia 1 marca 2007 r., V KK 4/07

Teza:

1. Przepis art. 28 § 3 k.p.k., określający szczególny skład sądu w postępowaniu zwyczajnym, nie znajduje zastosowania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego.

2. Począwszy od dnia 1 lipca 2003r. Sąd Okręgowy orzekający w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników w postępowaniu zwyczajnym może wymierzyć oskarżonemu łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności na podstawie art. 88 k.k. in fine w sprawach o przestępstwa zagrożone karą 25 lat pozbawienia wolności, jeśli wymierzy takie kary za co najmniej dwa przestępstwa.

3. W sprawie o wydanie wyroku łącznego, w wypadku zbiegu dwóch lub więcej kar 25 lat pozbawienia wolności, orzeka sąd okręgowy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników (art. 28 § 1 k.p.k.), ewentualnie w składzie trzech sędziów (art. 28 § 2 k.p.k.).

4. W razie wymierzenia przez sąd okręgowy kary dożywotniego pozbawienia wolności za jedno przestępstwo, bądź jako kary łącznej w postępowaniu zwyczajnym albo w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, apelację rozpoznaje, zgodnie z art. 29 § 2 k.p.k., sąd apelacyjny w składzie pięciu sędziów.

(...)nie ma (...) podstaw do twierdzenia, że wyrok łączny powinien zawsze powodować poprawę sytuacji skazanego. Uregulowanie zawarte w art. 88 k.k. in fine dopuszcza (...) pogorszenie tej sytuacji przez orzeczenie jako kary łącznej dożywotniego pozbawienia wolności, mimo iż za poszczególne przestępstwa kara taka nie została skazanemu wymierzona.

Z uzasadnienia:

„Odnosząc się do zarzutów obraży art. 28 § 3 k.p.k. trzeba na wstępie zauważyć, że przepis ten nie odnosi się bezpośrednio do postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego. Postępowanie to, unormowane w rozdziale 60 k.p.k. (art. 569 – 577), charakteryzuje się daleko posuniętą specyfiką, wynikającą przede wszystkim z ograniczonego przedmiotu i zakresu orzekania. Regulujące je przepisy nie normują kwestii składu sądu. Istotne dlatego znaczenie ma art. 574 k.p.k. stanowiący, że w kwestiach nie uregulowanych przepisami dotyczącymi postępowania o wydanie wyroku łącznego stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zwyczajnym przed sądem pierwszej instancji. Nakaz odpowiedniego stosowania tych przepisów nie oznacza, że zawsze należy stosować je wprost w postępowaniu o wyrok łączny. Zgodnie z utrwalonym w doktrynie i orzecznictwie stanowiskiem odpowiednie stosowanie przepisów zakłada także stosowanie ich w sposób zmodyfikowany, uwarunkowany odmiennością macierzystego zakresu normowania w relacji do zakresu odniesienia, ale również – niestosowanie ich w ogóle, gdy odmiennosc ta jest zasadnicza. (J. Nowacki:

„Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, PiP, 1964, z. 3, A. Błachnio–Parzych: Przepisy odwołujące systemowo, PiP, 2003, z. 1, uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 30 stycznia 2001 r., I KZP 50/2000, OSNKW 2001, z. 3-4, poz. 16).

Przepis art. 28 § 3 k.p.k., który zdaniem obu skarżących stron, powinien być zastosowany przy wyznaczeniu składu sądu okręgowego do rozpoznania sprawy o wydanie wyroku łącznego, stanowi, że w sprawach o przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę dożywotniego pozbawienia wolności, sąd orzeka w składzie dwóch sędziów i trzech ławników. Brzmienie przepisu nie pozostawia wątpliwości, że formułując go ustawodawca miał na uwadze postępowanie zwyczajne, w którym orzeka się o zarówno o winie oskarżonego, jak i karze za popełnienie zarzuczonego, a następnie przypisanego przestępstwa. Szczególny, bo odbiegający od zasady określonej w art. 28 § 1 k.p.k., skład sądu, powiązany jest tutaj z zagrożeniem ustawowym za popełnienie przestępstwa będącego przedmiotem oskarżenia. Unormowanie to, współkształtuje model postępowania zwyczajnego przed sądem pierwszej instancji, określając skład sądu na rozprawie głównej w sprawach o określone nim przestępstwa. Nie może ono odnosić się wprost do postępowania w sprawach o wydanie wyroku łącznego, bo jego przedmiotem nie jest już kwestia zawinienia oskarżonego, a dolne i górne granice zagrożenia ustawowego za zarzucone przestępstwo nie decydują o wymiarze kary łącznej. Przed wszczęciem postępowania o wydanie wyroku łącznego orzeczenia co do winy i kary za poszczególne przestępstwa są już prawomocne. Tak więc przedmiot orzekania, który zgodnie z wolą ustawodawcy wymagał poszerzonego składu sądu, został już niejako „skonsumowany”, a zarazem utrwalił się w postaci nie podlegających zmianie rozstrzygnięć. Celem natomiast postępowania o wydanie wyroku łącznego jest sprawdzenie, czy przestępstwa, za które prawomocnie skazano oskarżonego, pozostają w zbiegu realnym w rozumieniu art. 85 k.k., a jeśli tak - wymiarze kary łącznej (ew. kar łącznych) i w razie potrzeby także środków karnych w ujęciu łącznym, według zasad określonych w art. 86 – 90 k.k. Skoro w przepisach tych oznaczono ściśle dolne i górne granice kar łącznych wszystkich rodzajów, to nie ma już ani potrzeby, ani podstaw, by przy wymiarze tych kar odwoływać się do zagrożeń ustawowych przewidzianych w przepisach typizujących przestępstwa, które skazanemu prawomocnie przypisano. Uwagi te prowadzą do wniosku, że przepis art. 28 § 3 k.p.k., określający szczególny skład sądu w postępowaniu zwyczajnym, nie znajduje zastosowania w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Przebiega ono bowiem w zupełnie innych uwarunkowaniach procesowych i materialno-prawnych, niż wskazane w hipotezie tego przepisu. Zbieżny z tym stanowiskiem pogląd wyraził Sąd Najwyższy w okresie obowiązywania Kodeksu karnego z 1969 r. w uchwale składu 7 sędziów z dnia 17 lutego 1972 r., VI KZP 78/71, OSNKW 1972, z. 4, poz. 60 i w uchwale z dnia 24 maja 1995 r., I KZP 15/95, OSNKW 1995, z. 7-8, poz. 46.

Wywody stron zawierają inną jeszcze argumentację na poparcie wysuniętego zarzutu. Negują mianowicie możliwość wymierzenia przez sąd okręgowy, orzekający w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, kary dożywotniego pozbawienia wolności nawet wtedy, gdy orzeka w sprawie wyrok łączny. Oparciem dla skarżących jest nadal art. 28 § 3 k.p.k., przy założeniu, że jego ratio legis wyraża się w tym, iż do wymierzenia najsurowszej z kar przewidzianych w kodeksie karnym, powołany jest wyłącznie poszerzony skład sądu okręgowego. Z tym założeniem art. 28 § 3 k.p.k. znajdowałby w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego zastosowanie odpowiednie, ale w postaci zmodyfikowanej, tj. jako wyrażający normę obligującą do wyznaczenia pięcioosobowego składu sądu w każdym postępowaniu, w którym jest ustawowo przewidziane orzeczenie kary dożywotniego pozbawienia wolności, a więc także jako kary łącznej na podstawie art. 88 kk. Supozycja ta jest jednak nietrafna, o czym przekonuje wykładnia art. 88 k.k., konfrontowana z uregulowaniami zamieszczonymi w art. 28 k.p.k.

Zgodnie z brzmieniem art. 88 k.k. in fine, w wypadku zbiegu dwóch lub więcej kar 25 lat pozbawienia wolności sąd może orzec, jako karę łączną, karę dożywotniego pozbawienia wolności. Jeśli zestawić to unormowanie z treścią art. 28 § 3 k.p.k., w pierwotnej jego redakcji, obowiązującej do dnia 30 czerwca 2003r., obligującej do wyznaczenia składu dwóch sędziów i trzech ławników w sprawach o przestępstwa, za które ustawa przewidywała karę 25 lat pozbawienia wolności albo

dożywotniego pozbawienia wolności, to relacja zawartej w nim normy do przepisu art. 88 k.k. *in fine*, uprawniała do wnioskowania, że na jego podstawie w postępowaniu zwyczajnym tylko sąd okręgowy w składzie poszerzonym władny był orzec karę dożywotniego pozbawienia wolności. W takim składzie sąd rozpoznawał sprawy o przestępstwa zagrożone maksymalnie jednym lub drugim rodzajem kary. Jednak ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego... (Dz. U. Nr 17, poz. 155) zmieniono treść art. 28 § 3 k.p.k., ograniczając nakaz wyznaczenia poszerzonego składu sądu okręgowego tylko do spraw o przestępstwa zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności. Nie zmieniła się natomiast treść art. 88 k.k. Oznacza to, że począwszy od dnia 1 lipca 2003 r. sąd okręgowy orzekający w pierwszej instancji w składzie jednego sędziego i dwóch ławników w postępowaniu zwyczajnym może wymierzyć oskarżonemu łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności na podstawie art. 88 k.k. *in fine* w sprawach o przestępstwa zagrożone karą 25 lat pozbawienia wolności, jeśli wymierzy takie kary za co najmniej dwa przestępstwa.

W kodeksie karnym stypizowano 7 przestępstw zagrożonych maksymalnie karą 25 lat pozbawienia wolności w art. art.: 118 § 2, 122 § 1, 122 § 2, 123 § 2, 130 § 4, 166 § 3 i 310 § 1. W sprawach o wszystkie te przestępstwa orzeka po dniu 30 czerwca 2003 r. sąd okręgowy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. W jego mocy pozostaje także orzeczenie łącznej kary dożywotniego pozbawienia wolności na podstawie art. 88 k.k. *in fine*. Przepis ten dopuszcza bowiem szczególną możliwość wymierzenia takiej kary łącznej nawet wtedy, gdy za poszczególne przestępstwa ustawa nie przewiduje zagrożenia karą tego rodzaju. Ustawodawca nie zastrzegł bowiem w art. 88 k.k., że wymierzenie łącznej kary dożywotniego pozbawienia wolności może nastąpić pod warunkiem, iż co najmniej jedno z przestępstw, za które wymierzono karę 25 lat pozbawienia wolności zagrożone jest karą dożywotniego pozbawienia wolności. Tak więc możliwość wymierzenia przez sąd okręgowy w składzie trzyosobowym najsurowszej kary pozbawienia wolności, jako kary łącznej, wpisana jest w model postępowania zwyczajnego w pierwszej instancji. Odmienny pogląd nie byłby możliwy do zaakceptowania już z tego powodu, że zakładałby niemożność dokończenia procesu przez orzeczenie kary łącznej, gdy w wypadku zbiegu dwóch lub więcej kar 25 lat pozbawienia wolności, sąd orzekający w zwykłym składzie uznałby za właściwe wymierzyć oskarżonemu łączną karę dożywotniego pozbawienia wolności na podstawie art. 88 k.k. *in fine*. Nie można więc w aktualnym stanie prawnym utrzymywać, że wymierzenie łącznej kary dożywotniego pozbawienia wolności nie jest dopuszczalne w wypadku orzekania przez sąd okręgowy w zwykłym składzie. Jednoznaczność sformułowania zawartego w art. 88 k.k. *in fine*, przy uwzględnieniu, że sprawy o przestępstwa zagrożone karą 25 lat pozbawienia wolności rozpoznaje sąd w składzie trzyosobowym, pozwala przyjąć, że z dniem 1 lipca 2003r. (wejście w życie ustawy nowelizującej art. 28 § 3 k.p.k.), ustawodawca nadał także sądowi okręgowemu orzekającemu w składzie zwykłym w postępowaniu zwyczajnym, kompetencję wymierzenia kary dożywotniego pozbawienia wolności jako kary łącznej. Wniosek ten opiera się na wykładni językowej obu analizowanych przepisów, wspartej elementami wykładni systemowej. Skoro zaś kompetencja sądu okręgowego orzekającego w zwykłym składzie (ławniczym lub zawodowym) obejmuje wymierzenie kary dożywotniego pozbawienia wolności jako kary łącznej, to żadne racjonalne przesłanki nie przemawiają za uznaniem, że nie ma tego uprawnienia trzyosobowy skład sądu okręgowego orzekający w sprawie o wydanie wyroku łącznego. W obu przecież postępowaniach przedmiot rozstrzygnięcia co do kary łącznej jest identyczny – wymierzenie jej w sytuacji zbiegu kar 25 lat pozbawienia wolności orzeczonych za co najmniej dwa przestępstwa.

Uwagi powyższe dodatkowo potwierdzają zasadność konkluzji, że w sprawie o wydanie wyroku łącznego, w wypadku zbiegu dwóch lub więcej kar 25 lat pozbawienia wolności, orzeka sąd okręgowy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników (art. 28 § 1 k.p.k.), ewentualnie w składzie trzech sędziów (art. 28 § 2 k.p.k.).

(...) treść przepisu art. 29 § 2 k.p.k. jest zupełnie jednoznaczna i jako taka wyklucza sięganie do wykładni innej niż językowa. Zamieszczony jest w nim nakaz rozpoznania apelacji od wyroku

orzekającego karę dożywotniego pozbawienia wolności przez sąd w składzie pięciu sędziów. Brak w przepisie jakichkolwiek sformułowań specyfikujących sytuację procesową, w której wydano wyrok orzekający karę dożywotniego pozbawienia wolności oznacza, *lege non distinguente*, że chodzi o każdy wyrok, którym orzeczono taką karę w pierwszej instancji. Jedyńm kryterium decydującym o poszerzonym składzie sądu rozpoznającego apelację jest wymierzenie zaskarżonym wyrokiem najsurowszej kary pozbawienia wolności. Wskazana w art. 29 § 2 k.p.k. jedyna przesłanka wyznaczenia poszerzonego składu sądu w postępowaniu zwyczajnym może wystąpić również w postępowaniu o wyrok łączny. Wtedy odpowiednie stosowanie tego przepisu oznaczać będzie stosowanie go wprost.

Przypomnieć trzeba, że sąd okręgowy może orzec w wyroku karę dożywotniego pozbawienia wolności w następujących postępowaniach: 1) o przestępstwo zagrożone dożywotnim pozbawieniem wolności (w składzie poszerzonym – art. 28 § 3 k.p.k.), 2) o co najmniej dwa przestępstwa zagrożone maksymalnie karą 25 lat pozbawienia wolności, gdy takie kary wymierzył (w składzie zwykłym – art. 28 § 1 k.p.k. lub w składzie trzech sędziów ze względu na szczególną zawilóść sprawy – art. 28 § 2 k.p.k.), 3) o wydanie wyroku łącznego obejmującego co najmniej dwa odrębne skazania na kary 25 lat pozbawienia wolności (w składzie zwykłym – art. 28 § 1 k.p.k., ewentualnie w składzie trzech sędziów – art. 28 § 2 k.k.). W każdym z tych postępowań w razie wymierzenia przez sąd okręgowy kary dożywotniego pozbawienia wolności za jedno przestępstwo, bądź jako kary łącznej w postępowaniu zwyczajnym albo w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, apelację rozpoznaje, zgodnie z art. 29 § 2 k.p.k., sąd apelacyjny w składzie pięciu sędziów. Nakaz wyznaczenia takiego składu został w powołanym przepisie wyrażony w sposób kategoryczny i nie dopuszczający wyjątków.

Stwierdzona w okolicznościach niniejszej sprawy powinność rozpoznania apelacji przez sąd odwoławczy w poszerzonym składzie w stosunku do składu sądu, który rozpoznał sprawę w pierwszej instancji, nie jest wcale odosobniona w ustawie procesowej. Przewiduje się to również w postępowaniu uproszczonym. W myśl art. 476 § 1 k.p.k. zasadą jest rozpoznanie sprawy w tym trybie jednoosobowo. Wyjątkowo tylko prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników ze względu na jej okoliczności. W drugiej natomiast instancji zasadą jest rozpoznanie apelacji w składzie trzech sędziów, przewidzianym w przepisach ogólnych (art. 29 § 1 k.p.k.), a wyjątkiem – w składzie jednoosobowym, jeżeli sprawa była rozpoznana w pierwszej instancji w takim składzie.

(...) Artykuł 569 § 1 k.p.k. normuje wyłącznie kwestię właściwości funkcjonalnej sądu wyznaczonego ustawą do wydania wyroku łącznego. Wbrew oczekiwaniom skarżącego, nie ma (...) podstaw do twierdzenia, że wyrok łączny powinien zawsze powodować poprawę sytuacji skazanego. Uregulowanie zawarte w art. 88 k.k. in fine dopuszcza (...) pogorszenie tej sytuacji przez orzeczenie jako kary łącznej dożywotniego pozbawienia wolności, mimo iż za poszczególne przestępstwa kara taka nie została skazanemu wymierzona.”

1.2.4. Ocena sytuacji majątkowej skazanego a odmowa wyznaczenia obrońcy z urzędu

przepisy: art. 78 § 1 k.p.k.

hasła: obrońca

Wyrok z dnia 7 lutego 2007 r., V KK 136/06

Teza:

Na ocenę sytuacji majątkowej skazanego nie powinny w żadnej mierze rzutować takie okoliczności jak nieskomplikowany charakter sprawy, sytuacja ekonomiczna Skarbu Państwa, czy też fakt nadużywania przez niego alkoholu.

Z uzasadnienia:

„Zgodnie z treścią art. 78 § 1 k.p.k. oskarżonemu przysługuje prawo do posiadania obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy nie ma on obrońcy z wyboru i należyście wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Na rozprawie w dniu 4 maja 2004 r. (k. 626) skazany J. wnosząc o wyznaczenie obrońcy z urzędu wskazał na okoliczności z powodu których nie jest w stanie ponieść kosztów obrony.

Sąd pierwszej instancji odmawiając skazanemu wyznaczenia obrońcy z urzędu uczynił to z rażącą obrazą art. 78 § 1 i art. 81 k.p.k. Sąd ten bowiem dokonał wadliwej oceny dowodów dotyczących sytuacji materialnej i rodzinnej skazanego co niewątpliwie miało wpływ na nietrafną decyzję o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu. Na ocenę sytuacji majątkowej skazanego nie powinny w żadnej mierze rzutować takie okoliczności jak nieskomplikowany charakter sprawy, sytuacja ekonomiczna Skarbu Państwa, czy też fakt nadużywania przez niego alkoholu.

Nie uwzględnienie wniosku skazanego o przydzielenie mu obrońcy z urzędu z przyczyn, o których była mowa wyżej, naruszało w istotny sposób jego prawo do obrony, a naruszenie takiego prawa jest zawsze uchybieniem mającym wpływ na treść orzeczenia.”

1.2.5. Sporządzanie uzasadnienia przy oczywistej bezzasadności kasacji; obowiązek udowodnienia zaistnienia wykazywanych faktów

przepisy: art. 535 § 3 k.p.k.

hasła: kasacja – oczywista bezzasadność, dowody

Postanowienie z dnia 27 lutego 2007 r., II KK 310/06

Teza:

Brak wymogu sporządzenia uzasadnienia sformułowany w obecnie obowiązującym art. 535 § 3 k.p.k. nie oznacza ustawowego zakazu sporządzenia uzasadnienia, które może zostać sporządzone w razie podjęcia takiej decyzji przez sąd, pomimo uznania kasacji za oczywiście bezzasadną.

Oczywiste jest bowiem, że oskarżony ani jego obrońca nie mają obowiązku „udowodniać” niewinności oskarżonego, ale jeżeli wskazują na zaistnienie określonych faktów muszą wskazać z czego takie ustalenie ma wynikać – dotyczy to także okoliczności stanowiących alibi.

Z uzasadnienia:

„Przepis art. 535 § 3 k.p.k., w brzmieniu ustalonym ustawą nowelizującą z dnia 12 stycznia 2007 r. (Dz. U. Nr 20, poz. 116) w zdaniu pierwszym do średnika, formułuje brak wymogu sporządzenia uzasadnienia orzeczenia sądu kasacyjnego, w razie uznania kasacji za oczywiście bezzasadną, natomiast w zdaniu drugim, po średniku, obowiązek sporządzenia takiego uzasadnienia, w sytuacjach procesowych tam określonych, w których uzasadnienie należy sporządzić, na wniosek strony. Z brzmienia obecnie obowiązującego przepisu art. 535 § 3 wynika brak wymogu sporządzenia uzasadnienia orzeczenia w razie uznania kasacji za oczywiście bezzasadną, o ile w drugim przypadku nie zostanie złożony wniosek strony. Brak wymogu sporządzenia uzasadnienia sformułowany w obecnie obowiązującym art. 535 § 3 k.p.k. nie oznacza ustawowego zakazu sporządzenia uzasadnienia, które może zostać sporządzone w razie podjęcia takiej decyzji przez sąd, pomimo uznania kasacji za oczywiście bezzasadną.

(...) **Oczywiste jest bowiem, że oskarżony ani jego obrońca nie mają obowiązku „udowodniać” niewinności oskarżonego, ale jeżeli wskazują na zaistnienie określonych faktów muszą wskazać z czego takie ustalenie ma wynikać – dotyczy to także okoliczności stanowiących alibi.”**

1.2.6. Opinia biegłego jako dowód podlegający swobodnej ocenie sądu

przepisy: art. 7 k.p.k.

hasła: dowody, opinia biegłego – ogólnie

Postanowienie z dnia 8 lutego 2007 r., III KK 277/06

Teza:

Opinia biegłego podlega swobodnej ocenie sądu tak samo jak każdy inny dowód, zgodnie z wymogami określonymi w art. 7 k.p.k. Ocena ta dotyczyć może każdego aspektu wydanej opinii, co oznacza, że nie musi się ograniczać wyłącznie do analizy logicznej poprawności wnioskowania biegłych, lecz także powinna dotyczyć merytorycznej prawidłowości zastosowanych w niej twierdzeń.

Z uzasadnienia:

„(...) ustawodawca normuje sytuacje, w których zachodzi możliwość powołania innych biegłych, jeżeli wydana opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii bądź między różnymi opiniami w tej samej sprawie. Opinia biegłego podlega swobodnej ocenie sądu tak samo jak każdy inny dowód, zgodnie z wymogami określonymi w art. 7 k.p.k. Ocena ta dotyczyć może każdego aspektu wydanej opinii, co oznacza, że nie musi się ograniczać wyłącznie do analizy logicznej poprawności wnioskowania biegłych, lecz także powinna dotyczyć merytorycznej prawidłowości zastosowanych w niej twierdzeń. Dokonanie oceny opinii w sposób prawidłowy możliwe jest tylko wówczas, gdy sąd meriti nie ma wątpliwości co do znaczenia sformułowanych w niej wniosków. Omawiane kwestie są od wielu lat przedmiotem bacznej uwagi w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym liczne judykaty poświęcone zostały wykładni pojęć użytych w dyspozycji art. 201 k.p.k. (art. 182 k.p.k. z 1969 r.), zwłaszcza zaś wyjaśnieniu kryteriów świadczących o tym, że wydana opinia jest niepełna lub niejasna, kiedy występuje sprzeczność wewnętrzna oraz kiedy zachodzi sprzeczność pomiędzy opiniami, a także określeniu zadań i obowiązków spoczywających w tej mierze na organie procesowym (zob. m.in.: postanowienie z dnia 1 września 1975 r., Z 24/75, OSNKW 1975, z. 12, poz. 172; wyrok z dnia 18 maja 1987 r., V KRN 125/87, OSNPG 1987, z. 12, poz. 148; wyrok z dnia 3 lipca 1987 r., III KR 235/87, OSNKW 1988, z. 1 – 2, poz. 12; wyrok z dnia 29 sierpnia 1989 r., WR 349/89, OSNKW 1990, z. 4 – 6, poz. 21; wyrok z dnia 13 lutego 1997 r., IV KKN 219/96, OSNKW 1997, z. 7 – 8, poz. 66; postanowienie z dnia 16 lipca 1997 r., II KKN 231/96, OSPriP 1998, nr 1, poz. 12; wyrok z dnia 5 listopada 1999 r., V KKN 440/99, OSNKW 1999, z. 11 – 12, poz. 76).”

1.2.7. Niemożność naruszenia w sposób poddający się kontroli instancyjnej przepisu nie regulującego przebiegu procesu karnego

przepisy: art. 2 § 2 k.p.k.

hasła: zasada prawdy materialnej

Postanowienie z dnia 27 marca 2007 r., III KK 461/06

Teza:

Przepis art. 2 k.p.k., mający charakter ogólny, określa jedynie cele postępowania karnego i kilka obowiązujących w tym postępowaniu zasad (m.in. zasadę prawdy materialnej wyrażoną w art. 2 § 2 k.p.k.). Skoro przepis ten nie reguluje przebiegu procesu karnego, nie może być mowy o jego naruszeniu w sposób poddający się kontroli instancyjnej.

Z uzasadnienia:

„(...) nieporozumieniem jest formułowanie zarzutu naruszenia art. 2 § 2 k.p.k. Przepis art. 2 k.p.k., mający charakter ogólny, określa jedynie cele postępowania karnego i kilka obowiązujących w tym postępowaniu zasad (m.in. zasadę prawdy materialnej wyrażoną w art. 2 § 2 k.p.k.). Skoro przepis ten nie reguluje przebiegu procesu karnego, nie może być mowy o jego naruszeniu w sposób poddający się kontroli instancyjnej. Przedmiotem naruszenia mogą być bowiem tylko normy konkretyzujące ogólne zasady procesowe, a zwłaszcza normy nakazujące lub zakazujące dokonywania określonych czynności w odpowiedniej sytuacji procesowej.”

1.2.8. Analiza skutków dla skazanego występujących po nieuwzględnieniu kasacji

przepisy: art. 523 §1 k.p.k., art. 524 § 3 k.p.k.

hasła: terminy – ogólnie, kasacja ogólnie

Postanowienie z dnia 6 lutego 2007 r., III KK 468/06

Teza:

W sprawach, w których orzeczono kary z warunkowym zawieszeniem ich wykonania,(...) rozstrzygnięcie kwestii kierunku kasacji – na korzyść czy na niekorzyść – wymaga rzetelnej analizy realnych skutków dla skazanego, jakie wystąpią po ewentualnym uwzględnieniu kasacji.

Z uzasadnienia:

„Prima facie kasacja Prokuratora Generalnego jawi się wręcz jako oczywiście zasadna. W uzasadnieniu kasacji zostało jasno wykazane, że przyjmując kwalifikację kumulatywną również z art. 244 k.k., Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę, iż w wyroku uprzednio orzekającym zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, na jego poczet zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy, które to zaliczenie spowodowało, że zakaz ten upływał w sierpniu 2005r., a więc przed datą popełnienia (13 listopada 2005 r.) przez W. J. czynu przypisanego mu zaskarżonym wyrokiem. W tej sytuacji czyn W. J. nie wyczerpał znamion art. 244 k.k., a zatem doszło do rażącego jego naruszenia, które musiało mieć istotny wpływ na treść wyroku.

Ta konstatacja nie była jednak wystarczającą do uwzględnienia kasacji Prokuratora Generalnego. Zgodnie z art. 524 § 3 k.p.k. niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść skazanego wniesionej po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia. Nie ulega wątpliwości, że okres 6 miesięcy w tej sprawie został przekroczony. Prokurator wprawdzie stwierdził, że wnosi kasację na korzyść W. J. i taki niewątpliwie jest kierunek samego zarzutu, zmierzającego wszak do wyeliminowania kumulatywnej kwalifikacji czynu przypisanego skazanemu, ale ten element nie jest wystarczający. Niejednokrotnie już Sąd Najwyższy zwracał uwagę, właśnie w sprawach, w których orzeczono kary z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, że rozstrzygnięcie kwestii kierunku kasacji – na korzyść czy na niekorzyść – wymaga rzetelnej analizy realnych skutków dla skazanego, jakie wystąpią po ewentualnym uwzględnieniu kasacji (por. postanowienia SN z dnia 7 kwietnia 2005 r., sygn. II KK 382/04, LEX 149613, czy z dnia 19 lutego 2003 r., sygn. V KK 128/02, LEX 77013). Takiej analizy w uzasadnieniu kasacji zabrakło, a przecież w realiach tej sprawy wyraźnie nasuwa się ocena, że uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu pociągnie za sobą skutki niekorzystne dla skazanego.

W. J. przyznał się do winy, a nawet wystąpił z wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze. Jego wyjaśnienia co do prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości potwierdziły niekwestionowane badania. Stąd też w żaden racjonalny sposób nie można założyć, aby mógł wobec W. J. zapisać inny wyrok niż skazujący, choć z pominięciem kwalifikacji kumulatywnej. Wymiar dotychczas orze-

czony kary pozbawienia wolności (4 miesiące) zbliżony był do dolnej granicy, a jej wykonanie warunkowo zawieszono na minimalny okres próby przewidziany w art. 70 § 1 k.k., to jest na dwa lata. Grzywnę skazany już obecnie uiścił w całości.

W chwili orzekania przez Sąd Najwyższy upłynęła już połowa okresu próby, na który zawieszono skazanemu wykonanie kary pozbawienia wolności, jako że wyrok Sądu Rejonowego uprawomocnił się 26 stycznia 2006 r. Po ewentualnym uchyleniu zaskarżonego kasacją wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, w przypadku orzeczenia kary pozbawienia wolności, nie byłoby możliwości określenia krótszego okresu próby niż przewiduje to art. 70 § 1 pkt 1 k.k., a więc dwóch lat. Dla W. J. zatem okres ten faktycznie wydłużyłby się do okresu znacznie przekraczającego 3 lata, co byłoby właśnie tym najbardziej niekorzystnym skutkiem uwzględnienia kasacji, a na co nie pozwala art. 524 § 3 k.k. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że obecne skazanie W. J., przy pomyślnym upływie okresu próby, z mocy samego prawa – art. 76 k.k. – ulegnie zatarciu z upływem dnia 26 lipca 2008r. W przypadku uchylenia zaskarżonego wyroku również ten okres uległby zdecydowanemu wydłużeniu.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że choć zasadnie Prokurator Generalny wskazał na wystąpienie podstawy określonej w art. 523 § 1 k.p.k., to jednak kasacja na uwzględnienie nie zasługiwała, gdyż jej uwzględnienie prowadziło do ewidentnie niekorzystnych dla skazanego skutków, a została wniesiona po upływie 6 miesięcy od uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku – art. 524 § 3 k.p.k.”.

1.2.9. Zmiana opisu czynu nie prowadząca do uznania, że wydano orzeczenie surowsze; sfalszowanie polecenia przelewu; przestępstwo oszustwa

przepisy: art. 286 § 1 k.k., art. 310 § 2 k.k., art. 294 § 1 k.k.

hasła: oszustwo

Postanowienie z dnia 21 lutego 2007 r., IV KK 460/06

Teza:

Zmiana opisu czynu polegająca na przyjęciu, że oskarżony działał na szkodę nie tylko Rejonu Gazowniczego, lecz także na szkodę (banku X) oraz (banku Y), nie prowadzi do uznania, że wydano orzeczenie surowsze, skoro w obu wyrokach ustalono, że oskarżony uczestniczył w nielegalnym przekazaniu pieniędzy na jego konto w kwocie 178.350 zł i z owoców przestępstwa skorzystał z kwoty 100 tys. zł.

Sąd odwoławczy podkreśla, że czyn oskarżonego popełniony został do całej kwoty 178.350 zł, jaka w wyniku sfalszowania polecenia przelewu znalazła się na koncie firmy oskarżonego. Sąd ten dodaje, że wypłata kwoty 100 tys. zł i usiłowanie wypłaty 60.000 zł to czynności wykonawcze (pozwalające oskarżonemu i innym nieustalonym osobom skorzystać z owoców tegoż przestępstwa). Przedstawienie sfalszowanego polecenia przelewu do realizacji w banku jako autentyczne, w zupełności wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k.

Gdyby przyjąć, iż w niniejszej sprawie doszło do obrazy art. 310 § 2 k.k., to z uwagi na to, że przepis ten nie stanowił podstawy wymiaru kary – albowiem wymierzono ją w oparciu o art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. – nie mogłaby ta obraza mieć istotnego wpływu na treść orzeczenia.

Z uzasadnienia:

„W przedmiotowej sprawie zauważyć trzeba, iż opis czynu przypisanego oskarżonemu zarówno w wyroku uchylonym jak i w wyroku z dnia 17 marca 2005 r. (III K 437/04) nie jest idealny. Zawiera

bowiem elementy ustalonego stanu faktycznego przemawiające za tym, że to oskarżony popełnił zarzucany mu czyn, zbędne w opisie czynu, a które winne znaleźć się tylko w uzasadnieniu orzeczenia.

Istotę popełnionego przez skazanego przestępstwa w zupełności oddaje pierwsza część opisu czynu „że w okresie od dnia 29 września do dnia 1 października 1998 r. w B., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami, posługując się podrobionym dokumentem przelewu bankowego doprowadził Bank X do niekorzystnego rozporządzenia mieniem polegającym na przelaniu kwoty 178.350 zł z konta Rejonu Gazowniczego w B. na konto PUT „K.” własności Ma. K.”. Popełnione przestępstwo polegało bowiem na niezgodnym z prawem wyprowadzeniu pieniędzy z konta Rejonu Gazowniczego w B. na konto spółki, której właścicielem był skazany. To, w jaki sposób skazany pobierał, bądź usiłował pobrać pieniądze z konta własnej firmy samo w sobie nie było przestępstwem, a tylko w realiach sprawy przemawiało za jego udziałem w popełnieniu wcześniejszego przestępstwa.

Niezrozumiałe jest twierdzenie skarżącego, że zmiana opisu czynu w zakresie daty popełnienia przestępstwa z „1 października 1998 r.” na: „w okresie od 29 września do dnia 1 października 1998 r.” doprowadziło do wydania surowszego orzeczenia. Trudno podzielić jest pogląd skarżącego, że zmiana opisu czynu, co do świadomości pracowników banku w chwili wypłacania pieniędzy oskarżonemu, że pieniądze na koncie PUT „K.” znalazły się w wyniku nielegalnego działania, skutkowało wydaniem surowszego orzeczenia.

Również zmiana opisu czynu polegająca na przyjęciu, że oskarżony działał na szkodę nie tylko Rejonu Gazowniczego, lecz także na szkodę (banku X) oraz (banku Y, nie prowadzi do uznania, że wydano orzeczenie surowsze, skoro w obu wyrokach ustalono, że oskarżony uczestniczył w nielegalnym przekazaniu pieniędzy na jego konto w kwocie 178.350 zł i z owoców przestępstwa skorzystał z kwoty 100 tys. zł.

Zasadnie zatem Sąd odwoławczy nie dopatrył się naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 443 k.p.k.

Sąd odwoławczy rozpoznał również zarzuty apelacji dotyczące obrazy przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego. Sąd ten nie miał żadnych wątpliwości co do konstytucyjności Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 stycznia 1998 r. w sprawie najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników (Dz. U. z dnia 4 lutego 1998 r. Nr 16, poz. 74). Rozporządzenie to zostało wydane z upoważnienia zawartego w ustawie. Kodeks pracy stanowił, że Minister Pracy i Polityki Socjalnej określi wysokość najniższego wynagrodzenia. Nie budzi żadnych wątpliwości, że określenie wysokości najniższego wynagrodzenia było aktem powszechnie obowiązującym, wiążącym wszystkich obywateli, a to zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji obligeowało Ministra do określenia wysokości najniższego wynagrodzenia aktem rangi rozporządzenia i tak to uczynił.

Zupełnym nieporozumieniem jest twierdzenie skarżącego, że Sąd odwoławczy nieprawidłowo rozpoznał podniesiony w apelacji zarzut obrazy art. 286 § 1 k.k. i to dotyczący usiłowania wypłaty przez oskarżonego z własnego konta kwoty 60 tys. zł oraz dokonania wypłaty 100 tys. zł.

Autor kasacji nie zauważa, że na k. 10 uzasadnienia wyroku Sąd odwoławczy podkreśla, że czyn oskarżonego popełniony został do całej kwoty 178.350 zł, jaka w wyniku sfalszowania polecenia przelewu znalazła się na koncie firmy oskarżonego. Sąd ten dodaje, że wypłata kwoty 100 tys. zł i usiłowanie wypłaty 60.000 zł to czynności wykonawcze (pozwalające oskarżonemu i innym nieustalonym osobom skorzystać z owoców tegoż przestępstwa). Przedstawienie sfalszowanego polecenia przelewu do realizacji w banku jako autentyczne, w zupełności wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k.

Zgodzić się należy ze skarżącym jedynie z tym, że budzi wątpliwości powołanie w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu art. 310 § 2 k.k. Istnieje bowiem w piśmiennictwie i judykaturze pogląd, że do zakresu dokumentów wymienionych w art. 310 § 1 k.k. nie należy „polecenie przelewu” (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 28 lutego 2002 r., II AKa 492/01, KZS 2002 r. nr 10 poz. 89).

Rzecz jednak w tym, że zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Obrońca skazanego poprzestał na konstatacji, że Sąd odwoławczy przyjmując iż polecenie przelewu jest dokumentem wypełniającym przesłanki art. 310 § 1 k.k. obraził ten przepis. Nie wskazał natomiast w uzasadnieniu kasacji żadnych argumentów, że obraza tego przepisu mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a z treści art. 523 § 1 k.p.k. wynika przecież potrzeba uzasadnienia, że naruszenie prawa mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Ubocznie przy tym należy zauważyć, że gdyby przyjąć, iż w niniejszej sprawie doszło do obrazy art. 310 § 2 k.k., to z uwagi na to, że przepis ten nie stanowił podstawy wymiaru kary – albowiem wymierzono ją w oparciu o art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. – nie mogłaby ta obraza mieć istotnego wpływu na treść orzeczenia.”.

1.2.10. Obligatoryjne uwzględnianie proceduralnej zmiany normatywnej dokonanej po wydaniu orzeczenia lub zarządzenia, ale przed jego uprawomocnieniem się

przepisy: art. 530 § 3 k.p.k.

hasła: adwokat, kasacja – przesłanki formalne negatywne; prawo intertemporalne

Postanowienie z dnia 22 marca 2007 r., IV KZ 17/07

Teza:

Zgodnie z ogólnie akceptowanymi regułami intertemporalnymi, które muszą znaleźć w sprawie zastosowanie wobec braku jakichkolwiek szczególnej regulacji intertemporalnej w ustawie z dnia 12 stycznia 2007 r., proceduralna zmiana normatywna dokonana nawet po wydaniu orzeczenia lub zarządzenia, ale przed jego uprawomocnieniem się, musi być w postępowaniu uwzględniona.

Z uzasadnienia:

„Jest rzeczą pozostającą poza sporem, że prawidłowość zaskarżonego orzeczenia lub zarządzenia musi być w instancji odwoławczej kontrolowana z punktu widzenia treści norm prawnych obowiązujących w dacie jego wydania. Z tego też powodu Sąd Najwyższy stwierdza, że zaskarżone zarządzenia są w całej rozciągłości prawidłowe. Przyjęcie osobiście sporządzonych przez skazanych zażaleń było niedopuszczalne z uwagi na wynikający z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 526 § 2 k.p.k. przymus adwokacko-radcowski. Nie może jednak ująć uwadze Sądu Najwyższego to, że w dniu 16 lutego 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 12 stycznia 2007 r., którą znowelizowano art. 530 § 3 k.p.k. (Dz. U. z 2007 r. Nr 20, poz. 116). Obecnie zażalenie na zarządzenie, którym odmówiono przyjęcia kasacji nie jest już objęte przymusem adwokacko-radcowskim.

Zgodnie z ogólnie akceptowanymi regułami intertemporalnymi, które muszą znaleźć w sprawie zastosowanie wobec braku jakichkolwiek szczególnej regulacji intertemporalnej w ustawie z dnia 12 stycznia 2007 r., proceduralna zmiana normatywna dokonana nawet po wydaniu orzeczenia lub zarządzenia, ale przed jego uprawomocnieniem się, musi być w postępowaniu uwzględniona. W niniejszej sprawie, zaakceptowanie tego zażalenia prowadzi do zmiany zaskarżonego zarządzenia i przyjęcia zażaleń skazanych na zarządzenia o odmowie przyjęcia kasacji.

Rozstrzygnięcie to otwiera w konsekwencji problem zasadności zażaleń na zarządzenie z dnia 7 listopada 2006 r. o odmowie przyjęcia kasacji, które podlegają rozpoznaniu. Rozważając tę kwestię należało dojść do przekonania, że są one w oczywistym stopniu bezzasadne. Odmowa przyjęcia kasacji nastąpiła bowiem z tego powodu, iż skazani, wezwani prawidłowo do usunięcia braków formalnych kasacji, braków tych w przepisany prawem terminie nie usunęli. O ile zaś nowela z dnia 12 stycznia 2007 r. znosi przymus adwokacko-radcowski w odniesieniu do zażalenia na zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji, to zachowuje ów przymus w odniesieniu do samej kasacji. Skoro zaś ów wymóg formalny nie został przez skarżących zachowany, zarządzenie z dnia 7 listopada 2007 r. o odmowie przyjęcia kasacji podlega utrzymaniu w mocy.”

1.2.11. Podstawa skazania; wymiar kary; korektura a zakaz reformationis in peius

przepisy: art. 31 § 2 k.k., art. 434 § 1 k.p.k.

hasła: kara ogólnie, zakaz reformationis in peius

Postanowienie z dnia 9 marca 2007 r., V KK 72/07

Teza:

W kwalifikacji prawnej i podstawie skazania powinien być również znaleźć się rzutuający w zasadzie tylko na stopień zawinienia art. 31 § 2 k.k., mimo że odstąpiono od stosowania wobec skazanego dobrodziejstwa nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Zbytecznym postąpieniem było natomiast powołanie art. 31 § 2 k.k. w podstawie wymiaru kary, skoro zrezygnowano z sięgnięcia in concreto po instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary. Trafnie zatem sąd odwoławczy wyeliminował z tej części pierwszoinstancyjnego orzeczenia ów przepis.

Dokonana przez sąd odwoławczy korektura nie naruszyła w jakimkolwiek stopniu ani zakazu reformationis in peius (art. 434 § 1 k.p.k.), ani obowiązku poprawiania błędnej kwalifikacji prawnej czynu (art. 455 k.p.k.), ani tym bardziej art. 437 § 1 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Przyznać trzeba, że sąd a quo niestłusznie pominął w tzw. sentencji swojego wyroku kwalifikację prawną przypisanego skazanemu czynu i podstawę prawną skazania, w skład której wchodziły – zgodnie z art. 11 § 2 k.k. – wszystkie zbiegające się przepisy (chodziło o art. 200 k.k. i art. 197 § 2 k.k.). W kwalifikacji prawnej i podstawie skazania powinien być również znaleźć się rzutuający w zasadzie tylko na stopień zawinienia art. 31 § 2 k.k., mimo że odstąpiono od stosowania wobec skazanego dobrodziejstwa nadzwyczajnego złagodzenia kary (zob. wyrok SN z 4 lutego 1974 r., II KR 269/73, OSNPG 1974, z. 7, poz. 76; wyrok SN z 16 maja 2000 r., III KKN 51/98, niepubl.).

Zbytecznym postąpieniem było natomiast powołanie art. 31 § 2 k.k. w podstawie wymiaru kary, skoro zrezygnowano z sięgnięcia in concreto po instytucję nadzwyczajnego złagodzenia kary. Trafnie zatem sąd odwoławczy wyeliminował z tej części pierwszoinstancyjnego orzeczenia ów przepis. Cały problem zrodził się wskutek posłużenia się przez sąd ad quem zwrotu „z podstawy skazania eliminuje art. 31 § 2 k.k.”, choć przecież w świetle zarówno treści wyroku tego sądu, jak i jego uzasadnienia nie ulegało najmniejszej wątpliwości, że wymieniony przepis został usunięty z podstawy wymiaru kary, a nie z kwalifikacji prawnej czynu czy podstawy skazania.

Dokonana przez sąd odwoławczy korektura nie naruszyła w jakimkolwiek stopniu ani zakazu reformationis in peius (art. 434 § 1 k.p.k.), ani obowiązku poprawiania błędnej kwalifikacji prawnej czynu (art. 455 k.p.k.), ani tym bardziej art. 437 § 1 k.p.k.”

1.2.12. Niedopuszczalność wykorzystywania w postępowaniu karnym dowodów nieznanymi stronom

przepisy: art. 225 k.p.k.; art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym; art. 23 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym

hasła: dowody; świadek koronny

Postanowienie z dnia 22 lutego 2007 r., V KK 181/06

Teza:

Niedopuszczalne jest wykorzystywanie w postępowaniu karnym jakichkolwiek dowodów nieznanymi stronom tego postępowania, obrońcom i pełnomocnikom, nawet jeśli nie będą one stanowiły podstawy ustaleń faktycznych.

Z uzasadnienia:

„Najistotniejszym problemem podnoszonym w kasacji (zarówno w zarzutach, jak i ich obszernym uzasadnieniu) wydaje się być kwestia prawidłowości procedury dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego oraz dopuszczalności korzystania z tego dowodu w rozpoznawanej sprawie, zaś w ramach tej problematyki „... tajność procedury nadania statusu świadka koronnego i wynikająca z tego niedostępność postanowienia (...) oraz protokołu przesłuchania wówczas podejrzanego D. S. przed sądem nadającym ów status” (cyt. z uzasadnienia kasacji). Jest to niewątpliwie problem ważki, ale już wielokrotnie wyjaśniany w orzecznictwie, również w tych judykatach, na fragmenty których powołuje się zarówno Sąd Apelacyjny w W., jak i Autor kasacji. Przypomnieć więc jedynie należy, że ocena zaistnienia warunków oraz prawidłowość trybu dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego przez przyzmat przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym podlegają bardzo ograniczonej kontroli. Jedynie bowiem prokuratorowi przysługuje zażalenie na postanowienie sądu rozstrzygające w przedmiocie jego wniosku (art. 5 ust. 6 powołanej ustawy). Prawomocne więc postanowienie o dopuszczeniu takiego dowodu nie może być ani uchylone, ani modyfikowane. Ustawodawca nie przewidział też możliwości pozbawienia świadka koronnego jego statusu przez sąd orzekający (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 21 kwietnia 2005 r., II AKa 360/04, OSAB z 2005 r. z. 3, poz. 37). Nie jest to możliwe nawet w sytuacji „gdy po nadaniu podejrzanemu statusu takiego świadka wykazane zostaną w postępowaniu przed sądem okoliczności, o których mowa w art. 4 tej ustawy” (postanowienie SN z dnia 10 maja 2005 r., II KK 531/04, OSNKW z 2005 r., z. 10, poz. 95).

W takiej sytuacji – jak wywodzi dalej Sąd Najwyższy w cyt. orzeczeniu – prokurator podejmuje wobec świadka koronnego zawieszono uprzednio postępowanie, a świadek traci przywilej niekaralności, jednak nie eliminuje to, jak w sytuacji określonej w art. 6 ustawy, z postępowania jego samego jako źródła dowodowego ani jego zeznań jako środka dowodowego, które to zeznania podlegają ocenie jak każdy dowód.

Stanowiska te zaaprobował wprost Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 lipca 2006 r., III KK 333/05 (niepubl.), powołując się dodatkowo na pogląd wyrażony w uzasadnieniu postanowienia SN z dnia 4 kwietnia 2006 r., III KK 297/05, OSNKW z 2006 r., z. 7–8, poz. 68, zgodnie z którym „wadliwość przeprowadzenia dowodu nie eliminuje (...) automatycznie i ex lege tego dowodu. Jeżeli bowiem ustawodawca chce, aby określone oświadczenie dowodowe z uwagi na uchybienie prawne nie stanowiło dowodu w sprawie, to wyraźnie to zaznacza, czego przykładem może być przepis art. 171 § 1 k.p.k., jako że w Polsce nie obowiązuje generalna reguła tzw. zakazu spożywania owocu z drzewa zatrutego”.

Zaprezentowane wyżej jednolite orzecznictwo Sądu Najwyższego i zgodne z nim stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku nie pozostawiają wątpliwości, iż zarzut naruszenia przepisów art. 2 i 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym jest niezasadny. Sąd odwoławczy orzeka-

jący w rozpoznawanej sprawie nie był uprawniony do kontestowania statusu świadka koronnego, ani badania prawidłowości procedury dopuszczania dowodu z jego zeznań, nie mógł więc narużyć wskazanych w zarzucie przepisów.

Inaczej rzecz się ma z sytuacją opisaną w zarzucie drugim kasacji. Zdaniem Sądu Najwyższego niedopuszczalne było postąpienie z aktami PO-05/2000 w sposób w jaki uczynił to Sąd Apelacyjny w W. Stwierdzenie bowiem – po zapoznaniu się z aktami opatrzonymi klauzulą tajności – że sposób rozpoznania wniosku prokuratora o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego był zgodny z przepisami ustawy o świadku koronnym, bez ujawnienia tych akt w oparciu o obowiązujące przepisy, rażąco procedurze karnej uchybiło. Zgodnie z przepisem art. 23 pkt 1 ustawy o świadku koronnym tajemnicę państwową stanowią przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3 i 5 do chwili wydania przez sąd postanowienia o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego. W rozpoznawanej sprawie postanowienie takie zostało wydane i jest to okoliczność bezsporna. Tym samym, z mocy prawa, cała dokumentacja związana z procesem dopuszczania dowodu z zeznań świadka koronnego przestała być tajemnicą państwową. Nie oznacza to jednak, iż automatycznie stała się jawna. Zgodnie bowiem z przepisem art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz.95 ze zm.) tylko osoba przyznająca klauzulę tajności lub przełożony tej osoby mogą znieść taką klauzulę lub wyrazić zgodę na jej zniesienie. Tak więc bez zgody prokuratora, który przyznał aktom PO-05/2000 klauzulę tajności uczynienie tej dokumentacji jawną nie było możliwe. Nie oznacza to jednak, że opisana sytuacja upoważniała sąd do nieudostępnienia tych dokumentów oskarżonym i ich obrońcom. Można to było uczynić albo na skutek wyjednania zgody prokuratora na zniesienie klauzuli, albo też umożliwić zapoznanie się zainteresowanych z dokumentacją niejawną w sposób przewidziany odrębnymi przepisami, które nie uniemożliwiają zapoznania się z dokumentami niejawnymi, a jedynie ograniczają możliwości posługiwania się notatkami z udostępnienia tych dokumentów, swobodę sporządzania pism zawierających treści niejawne itp. okoliczności wynikające z przyznania dokumentowi klauzuli określonej w odrębnych przepisach (por. też wyrok SN z dnia 4 maja 2006 r., V KK 407/05, OSNKW z 2006 r., z. 9, poz. 81).

Uchybienie to, mimo że rażące, nie miało in concreto wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, bowiem – jak wynika z rozważań dotyczących zarzutu pierwszego kasacji – sąd orzekający w pierwszej instancji, ani sąd odwoławczy, ani wreszcie Sąd Najwyższy nie są uprawnione do pozabawienia świadka koronnego jego statusu, a co równie istotne i o czym wprost pisze skarżący, dowód z zeznań D. S. będący podstawą ustaleń poczynionych w rozpoznawanej sprawie, został przeprowadzony już po nadaniu mu statusu świadka koronnego, co jednoznacznie przesądza o tym, że orzeczenie oparto na treści ujawnionych okoliczności, nie zaś – jak wynika z zarzutu kasacji – o niedostępny skazanemu i jego obrońcy dowód z akt PO-05/2000. Niezależnie jednak od wymowy tych wniosków należy podkreślić z całą mocą, że niedopuszczalne jest wykorzystywanie w postępowaniu karnym jakichkolwiek dowodów nieznanymi stronom tego postępowania, obrońcom i pełnomocnikom, nawet jeśli nie będą one stanowiły podstawy ustaleń faktycznych.”.

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

1.3.1. Zakres odpowiedzialności karnej funkcjonariusza państwowego; istota działania dyrektora przedsiębiorstwa państwowego; istota działalności funkcjonariusza państwowego; nadużycie władzy

przepisy: art. 115 §13, k.k., art. 231 § 2 k.k., art. 231 § 1 k.k., art. 231 § 2 k.k.

hasła: funkcjonariusz publiczny, funkcja publiczna, przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową

Wyrok z dnia 13 marca 2007 r., WA 11/07

Teza:

Analiza dyspozycji art. 115§13 k.k. i art. 231§2 k.k. nie upoważnia do zajęcia stanowiska, że zakres odpowiedzialności karnej tego funkcjonariusza publicznego został ograniczony jedynie do działań, stanowiących przekroczenie uprawnień lub naruszenie obowiązków na szkodę interesu publicznego lub prywatnego podejmowanych w sferze stosunków publiczno-prawnych.

Analiza prawnych warunków towarzyszących powstaniu i funkcjonowaniu przedsiębiorstwa państwowego daje podstawy do twierdzenia, że osoba pełniąca funkcję dyrektora tego podmiotu gospodarczego, realizuje cele publiczne. Istotą działania dyrektora jest bowiem optymalne zarządzanie działalnością gospodarczą, opartą na mieniu państwowym, uwzględniające zadania określone w akcie o utworzeniu przedsiębiorstwa bądź nałożone przez organ założycielski w czasie działania przedsiębiorstwa (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 18 października 2001 r., I KZP 9/01, OSNKW 2001, z. 11-12, poz. 87).

Funkcjonariusz publiczny, kierując takim przedsiębiorstwem realizuje organizatorską funkcję państwa w zakresie działalności gospodarczej. Zatem podejmowane przez oskarżonego czynności prawne w sferze stosunków cywilno-prawnych nie mogły być izolowane od sfery stosunków publiczno-prawnych, związanych z zarządzaniem mieniem o charakterze publicznym.

Uwzględniając zatem warunki towarzyszące działaniu oskarżonego w sferze gospodarczej stwierdzić należało, że podejmując decyzję o wydatkowaniu kwoty kaucji niezgodnie z warunkami porozumienia, postępował ze świadomością bliskości, a więc nieuchronności zawarcia umowy przedwstępnej i realności nie strat, ale korzyści dla obu stron przyszłego wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego. Zatem trudno jest zasadnie uznać, aby obejmował choćby zamiarem „działanie na szkodę interesu prywatnego” w rozumieniu art. 231§1 k.k. Zakwestionowanie umyślności działania oskarżonego w zakresie narażenia na szkodę, skutkowało wyłączenie jego odpowiedzialności karnej za przestępstwo nadużycia władzy określone w art. 231§2 k.k.

Z uzasadnienia:

„Skarżący prezentuje w apelacji przekonanie, że oskarżony pozostając w prawno-karnej kategorii funkcjonariuszy publicznych (art. 115 § 13 k.k.) i podejmując jako dyrektor przedsiębiorstwa państwowego czynności prawne w sferze aktywności gospodarczej, nie realizował zadań wynikających z pełnionej funkcji publicznej, a przez to jego działanie nie powinno podlegać ocenie prawnej na gruncie odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 231 k.k. Przekroczenie przez tak określonego funkcjonariusza publicznego uprawnień, przez podjęcie działania niezgodnego z prawnymi warunkami zawartego porozumienia o charakterze cywilno-prawnym należało, zdaniem skarżącego, rozpatrywać w świetle przepisów prawa kształtujących stosunki obrotu gospodarczego. Takie stanowisko zaprezentowane w apelacji nie jest trafne. Analiza dyspozycji art. 115 § 13 k.k. i art. 231 § 2 k.k. nie upoważnia do zajęcia stanowiska, że zakres odpowiedzialności karnej tego funkcjonariusza publicznego został ograniczony jedynie do działań, stanowiących przekroczenie uprawnień lub naruszenie obowiązków na szkodę interesu publicznego lub prywatnego podejmowanych w sferze stosunków publiczno-prawnych. Stwierdzenie to nie pozostaje w wyraźnej opozycji do zaznaczonego w Kodeksie karnym z 1997r. oddzielenia prawno-karnej ochrony władzy publicznej i sfery obrotu gospodarczego, będącego wynikiem zasadniczych zmian w sferze publicznej funkcji państwa. Zmiany te wynikały z transformacji ustrojowej naszego kraju. Oddzielenie funkcji publicznej państwa od prowadzenia działalności gospodarczej nie oznaczało jednak wycofania się państwa z tej działalności. Uczestniczy ono bowiem nadal w sposób bezpośredni w gospodarce rynkowej, tworząc podmioty gospodarcze i wyposażając je w majątek, stanowiący własność Skarbu Państwa. Ich podstawową formą prawną są przedsiębiorstwa państwowe działające na podstawie ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jednolity Dz.

U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80 ze zm., w skrócie u.p.p.). W myśl tej ustawy przedsiębiorstwo państwowe jest samodzielnym i samofinansującym się przedsiębiorcą, mającym osobowość prawną. W obrocie prawnym występuje we własnym imieniu i na własny rachunek (art. 2 ust. 1, art. 46 ust. 1 i art. 47 u.p.p.). Dla tych przedsiębiorstw organem założycielskim jest Skarb Państwa. Przedsiębiorstwem kieruje dyrektor, uprawniony do podejmowania samodzielnych decyzji, co nie oznacza pozostawienia mu pełnej niezależności w wyznaczaniu kierunku działalności gospodarczej. Organowi założycielskiemu przysługują bowiem różne uprawnienia, umożliwiające podejmowanie decyzji o zasadniczym charakterze dla działalności przedsiębiorstwa (art. 58 ust. 1 i 2, art. 60 ust. 1 i 2 u.p.p.). Analiza prawnych warunków towarzyszących powstaniu i funkcjonowaniu przedsiębiorstwa państwowego daje podstawy do twierdzenia, że osoba pełniąca funkcję dyrektora tego podmiotu gospodarczego, realizuje cele publiczne. Istotą działania dyrektora jest bowiem optymalne zarządzanie działalnością gospodarczą, opartą na mieniu państwowym, uwzględniające zadania określone w akcie o utworzeniu przedsiębiorstwa bądź nałożone przez organ założycielski w czasie działania przedsiębiorstwa (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 18 października 2001 r. I KZP 9/01, OSNKW 2001, z. 11-12, poz. 87).

Funkcjonariusz publiczny, kierując takim przedsiębiorstwem realizuje organizatorską funkcję państwa w zakresie działalności gospodarczej. Zatem podejmowane przez oskarżonego czynności prawne w sferze stosunków cywilno-prawnych nie mogły być izolowane od sfery stosunków publiczno-prawnych, związanych z zarządzaniem mieniem o charakterze publicznym.

Z tych względów ten zarzut apelacji należało uznać za niezasadny.

Uznanie nietrafności tego zarzutu nie przesądzało jeszcze o odpowiedzialności karnej oskarżonego za czyn objęty dyspozycją art. 231 k.k. Dla przypisania tej odpowiedzialności istotne jest stwierdzenie, że oskarżony jako funkcjonariusz publiczny, przekraczając należne mu kompetencje lub niedopełniając ciężących na nim obowiązków, działał na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. W tej sprawie nie jest kwestionowane umyślne przekroczenie przez oskarżonego postanowień porozumienia zawartego z I. M. C. S.A. co do sposobu postępowania z wpłaconą przez tę spółkę kaucją. Natomiast rozważenia wymaga, w świetle końcowej konkluzji apelacji, czy oskarżony postępując niezgodnie z prawnymi warunkami podjętej czynności, obejmował swoim zamiarem „działanie” na szkodę interesu prywatnego (por. postanowienie Sąd Najwyższego z 25 lutego 2003 r., WK 3/03, OSNKW 2003, z. 5-6, poz. 53).

Sąd pierwszej instancji przyjął, że zachowanie oskarżonego sprzeczne z warunkami porozumienia było działaniem na szkodę interesu prywatnego, gdyż naraziło prywatne przedsiębiorstwo na niebezpieczeństwo co najmniej czasowej utraty możliwości dysponowania swoją własnością. Ocena ta odnosząca się do strony przedmiotowej działania oskarżonego jest słuszna, ale niepełna. Brak w niej bowiem analizy stanu świadomości oskarżonego w chwili podejmowania decyzji naruszającej prawne warunki porozumienia. Dokonanie całościowej analizy zachowania oskarżonego nie może być oderwane od układu stosunków społecznych, w których przyszło działać oskarżonemu. Prowadząc te rozważania trzeba pamiętać, że działania oskarżonego, akceptowane przez ówczesnego Sekretarza Stanu i Zastępcę Ministra Obrony Narodowej, zmierzające do sfinalizowania wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego z udziałem reprezentowanego przez niego przedsiębiorstwa i I. M. C. S.A., którego zasadniczym elementem było przeniesienie na rzecz tej spółki własności działki, znajdującej się w W., na której posadowione były W. Z. G., były wymuszone uchwaleniem nowego miejskiego planu zagospodarowania przestrzennego, który wykluczał lokalizację na tym gruncie, tak uciążliwego dla mieszkańców pobliskich osiedli obiektu produkcyjnego. W wyniku rozmów prowadzonych z I. M. C. S.A., oskarżony reprezentując przedsiębiorstwo państwowe, podpisał z tym podmiotem gospodarczym porozumienie, mocą którego obie strony zgodnie poświadczyły wolę podjęcia negocjacji w celu zawarcia umowy zbycia nieruchomości znajdującej się w W. Na mocy tego porozumienia I. M. C. S.A. dla potwierdzenia woli zawarcia umowy na wynegocjowanych przez strony warunkach, zobowiązała się do wpłaty na rzecz W. Z. G. kwoty 1.500.000 zł jako kaucji, która powinna zostać zdeponowana na rachunku bankowym na okres 2

miesiący. W przypadku niezawarcia umowy przedwstępnej zbycia tej nieruchomości do dnia 30 czerwca 2001 r. kaucja ta powinna być zwrócona wpłacającemu do 3 lipca 2001 r. wraz z należnymi odsetkami. Zawarte porozumienie było korzystne dla obu stron. W. Z. G. zyskały wyraźną ekspektatywę dalszej niezakłóconej i efektywnej działalności gospodarczej, przy wykorzystaniu wzbogaconej infrastruktury technicznej, sfinansowanej przez solidnego partnera gospodarczego. I. M. C. S.A., na zasadach wyłączności, zyskała realną możliwość nabycia wyjątkowo atrakcyjnego inwestycyjnie terenu w centrum W.. Krótki termin prowadzenia negocjacji wskazywał na znaczną determinację obu stron w zawarciu umowy przedwstępnej. Podpisaniu porozumienia, co wynika z ustaleń faktycznych sprawy, nie towarzyszyły jakiegokolwiek zdarzenia gospodarcze czy też społeczne, które mogły być uznane za przeszkody w realizacji wspólnej woli stron porozumienia. Takie przeszkody nie istniały również w czasie, gdy oskarżony, wbrew warunkom porozumienia, przeznaczał kwotę kaucji na spłatę zobowiązań W. Z. G. wobec państwa i podmiotów gospodarczych w celu zapewnienia dalszej działalności gospodarczej. Podejmując takie działania, niezgodne z prawnymi warunkami porozumienia, oskarżony zasadnie trwał w przekonaniu, że moment podpisania umowy przedwstępnej jest bliski, z uwagi na znaczne zaawansowanie negocjacji, także w odniesieniu do ceny zakupu nieruchomości i przejawianą stanowczą wolę zawarcia kontraktu przez przyszłego partnera gospodarczego, a rozdysponowana na oddłużenie W. Z. G. kaucja, wzmacniająca kondycję finansową tego przedsiębiorstwa w kierunku korzystnym dla planowanej wspólnie działalności gospodarczej, zostanie zarachowana na poczet ceny sprzedaży nieruchomości. Trafność interpretacji przez oskarżonego intencji partnera gospodarczego zyskała potwierdzenie przez fakt dalszego prowadzenia negocjacji, mimo upływu terminu wyznaczonego w porozumieniu i wykazanego braku zainteresowania tego partnera gospodarczego zwrotem wpłaconej kaucji. I. M. C. S.A. wystąpiła o zwrot kaucji dopiero w październiku 2001 r. co nie oznaczało definitywnego zakończenia negocjacji z W. Z. G.. Wskazać również należało, że w trakcie negocjacji I. M. C. S.A. przedstawiła oskarżonemu nieruchomość dla nowej lokalizacji W. Z. G. i zaproponowała nabycie nieruchomości w formie ratalnej. Fiasko tak zaawansowanych negocjacji należy wyraźnie łączyć, na co wskazują ustalenia faktyczne sprawy, ze zdarzeniami „o charakterze korupcyjnym”, które miały mieć miejsce w Ministerstwie Obrony Narodowej, a więc ze zdarzeniami przez oskarżonego nieoczekiwanymi i obiektywnie nieprzewidywalnymi. Z ustaleń tych wynika, że przyszły partner gospodarczy W. Z. G. nie chciał nawiązywać współpracy z podmiotem gospodarczym, założonym przez Ministra Obrony Narodowej w atmosferze możliwych podejrzeń o działania korupcyjne w związku z nabyciem wyjątkowo atrakcyjnej nieruchomości, będącej w zarządzie tego organu administracji publicznej. Wskazane okoliczności nie były oczywiście jedynymi przyczynami prowadzącymi do utraty zainteresowania I. M. C. S.A. w zawarciu umowy z W. Z. G., jednakże miały one niewątpliwie charakter najistotniejszy. Uwzględniając zatem warunki towarzyszące działaniu oskarżonego w sferze gospodarczej stwierdzić należało, że podejmując decyzję o wydatkowaniu kwoty kaucji niezgodnie z warunkami porozumienia, postępował ze świadomością bliskości, a więc nieuchronności zawarcia umowy przedwstępnej i realności nie strat, ale korzyści dla obu stron przyszłego wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego. Zatem trudno jest zasadnie uznać, aby obejmował choćby zamiarem „działanie na szkodę interesu prywatnego” w rozumieniu art. 231 § 1 k.k. Zakwestionowanie umyślności działania oskarżonego w zakresie narażenia na szkodę, skutkowało wyłączenie jego odpowiedzialności karnej za przestępstwo nadużycia władzy określone w art. 231 § 2 k.k.”.

1.4. Zagadnienia prawne

(opracował: Michał Hudzik)

1.4.1. Uprawnienia pokrzywdzonego

przepisy: art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k., art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k.

hasła: zażalenie – wniesienie, zażalenie – ogólnie, pokrzywdzony, strony

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Kielcach, **I KZP 3/07**

„1. Czy pokrzywdzonemu nie będącemu stroną postępowania przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie wydane w trybie art. 339 § 3 pkt 1 i 2 k.p.k.?

2. Jakie są skutki postanowienia wydanego w następstwie rozpoznania zażalenia w sytuacji, gdyby zażalenie to nie przysługiwało?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 12:00, sala C

1.4.2. Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań

przepisy: art. 233 § 1 k.k., art. 6 k.p.k., art. 183 § 1 k.p.k., art. 42 ust. 3 Konstytucji

hasła: prawo do obrony, prawo do odmowy zeznań, fałszywe zeznania

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 4/07**

„Czy osobie, której zachowanie jest przedmiotem postępowania przygotowawczego zakończonego w fazie *in rem*, przysługuje prawo do obrony w tym postępowaniu polegające na możliwości składania fałszywych zeznań na okoliczności tego zachowania, wyłączające odpowiedzialność karną z art. 233 § 1 k.k., czy też prawo do obrony na tym etapie postępowania karnego może być realizowane jedynie w wyniku skorzystania z uprawnienia określonego w art. 183 § 1 k.p.k.?”

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-04_07.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.3. Zasady intertemporalne

przepisy: art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 217), art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 299 ze zm.), art. 4 § 1 k.k., art. 4 § 4 k.k.

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Opolu, **I KZP 5/07**

„Czy treść art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127), który stanowi, iż do postępowań w sprawach, o których mowa w art. 28 ustawy wymienionej w art. 41 (tu: ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wy-

maganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego Dz. U. z 2004 r. Nr 33, poz. 288 z późn. zm.) wszczętych i niezakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, oznacza, iż przepisy zawarte w art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego nadal pozostają w mocy, pomimo kategorię brzmienia art. 41 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego, zgodnie z którym: traci moc ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 68 i Nr 23, poz. 188), który wskazuje, iż wolą ustawodawcy była derogacja całej ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego. W wypadku pozytywnej odpowiedzi na tak postawione pytanie, to czy art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego stanowi *lex specialis* w stosunku do ogólnej zasady wyrażonej w art. 4 § 4 Kodeksu karnego, przy założeniu, że zarzucony oskarżonemu czyn *de lege lata* nie jest już zabroniony pod groźbą kary, czy też należy w tym wypadku stosować część ogólną ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.4. Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych

przepisy: art. 19 ust. 1 i art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.)

hasła: policja, dowody, czynności operacyjne

Wniosek Prokuratora Generalnego, **I KZP 6/07**

„Czy przez «uzyskane dowody pozwalające na wszczęcie postępowania karnego lub mające znaczenie dla toczącego się postępowania karnego» w rozumieniu art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 z późn. zm.) należy rozumieć tylko dowody popełnienia przestępstw wymienionych w katalogu z art. 19 ust. 1 tej ustawy i odnoszące się jedynie do osoby, wobec której zarządzono kontrolę operacyjną?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 09:00, sala C

1.4.5. Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym

przepisy: art. 9 § 3 k.k.s.

hasła: przestępstwa i wykroczenia skarbowe – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 7/07**

„Czy od dnia 17 grudnia 2005 r. podmiotem odpowiedzialności określonej w art. 9 § 3 k.k.s. jest również osoba, która na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej jaką jest spółka cywilna?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.6. Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 1 ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Częstochowie, **I KZP 8/07**

„Czy jest wygraną w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o grach i zakładach wzajemnych z 29 lipca 1992 r. wygrana w postaci punktów kredytowych w ramach opłaconego czasu gry umożliwiająca wykorzystanie zdobytych punktów w następnej grze po dokonaniu stosownej opłaty?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 12:30, sala C

1.4.7. Okoliczności powodujące istnienie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego

przepisy: art. 34 § 3 k.p.k., art. 41 § 1 k.p.k., art. 387 § 1 k.p.k.

hasła: wyłączenie sprawy, sędzia, wyłączenie (określonego podmiotu)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 9/07**

„Czy udział sędziego w rozpoznawaniu sprawy współsprawcy, przy zaistnieniu w sprawie okoliczności wskazanych w treści art. 34 § 3 k.p.k., z uwagi na złożenie przez niego (współsprawcę) wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k., stanowi okoliczność wywołującą uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego – art. 41 § 1 k.p.k. i konieczność wyłączenia tego sędziego od prowadzenia później rozpatrywanych spraw osób, które nie złożyły wniosku o wydanie wyroku skazującego?”

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-09_07.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 13:00, sala C

1.4.8. Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem

przepisy: art. 9 ust. 3 i art. 12 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zm.)

hasła: koszty procesu, koszty procesu – ogólnie, biegli

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 10/07**

„1. Czy określony w art. 9 ust. 3 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 z późn. zm.) – zwrot kosztów przejazdów należnych biegłemu – obejmuje przejazd prywatnym samochodem?”

2. Czy wskazanie w art. 12 cyt. dekretu z dnia 26 października 1950 r. ... – na zasady obowiązujące dla sędziów w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym – oznacza, że:

- a) przyznanie przez sąd biegłemu kosztów podróży prywatnym samochodem uzależnione jest od wyrażenia uprzedniej zgody przez prezesa właściwego sądu (lub sądu)?
- b) w przypadku braku zgody uprawnionego organu – zakres zaskarżenia przez biegłego postanowienia sądu w przedmiocie przyznania zwrotu kosztów podróży obejmuje przejazd prywatnym samochodem?

3. Czy i jakie przesłanki winien badać organ wskazany w pkt. 2 lit. a) przed wyrażeniem zgody na przejazd biegłego prywatnym samochodem?"

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 09:00, sala C

1.4.9. Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej

przepisy: art. 270 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – fałszerstwo dokumentów; przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – poświadczenie nieprawdy

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 11/07**

„1. Czy ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta wynikające z Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 226 poz. 1943 z późn. zm.) samoistnie pozwala na uznanie lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu za "osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu" w postaci historii choroby pacjenta, tj. za podmiot przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.?"

a w przypadku odpowiedzi negatywnej

2. Czy wynikające z Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta ekskulpuje lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu opatrzonego własnym podpisem w historii choroby pacjenta od popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w formie przerobienia dokumentu?"

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.10. Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku

przepisy: art. 2 pkt 1 k.k.w., art. 2 pkt 8 k.k.w., art. 206 § 2 k.k.w., art. 206 § 3 k.k.w.

hasła: postępowanie wykonawcze (zob. kara – zasady wykonania), nawiązka

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Lublinie, **I KZP 12/07**

„Czy odpowiednie zastosowanie przepisu art. 206 § 2 k.k.w. do wykonania orzeczenia o nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej

równowartość orzeczonego przepadku (art. 206 § 3 k.k.w.) oznacza, że odraczanie wykonania, rozkładanie na raty oraz umarzanie tych należności dokonuje sąd pierwszej instancji (art. 2 pkt 1 k.k.w.), czy też urząd skarbowy (art. 2 pkt 8)?”

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.11. Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”

przepisy: art. 115 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k., art. 121 § 2 k.w.

hasła: korzyść majątkowa; oszustwo (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – oszustwo)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Krośnie, **I KZP 13/07**

„Czy korzyść majątkowa w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. i art. 115 § 1 k.k. obejmuje swoim zakresem także świadczenie usług transportowych czy też tego typu świadczenie obejmuje znamiona wykroczenia w rozumieniu art.121 § 2 k.w.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.12. Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 2a ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Krakowie, **I KZP 14/07**

„Czy wygraną rzeczową w rozumieniu art. 2 ust. 2a ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz. U. Nr 68, poz. 341 z późn. zm.) są uzyskane w trakcie gry na automacie, punkty, dające możliwość kontynuowania gry?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.13. Osądzenie fragmentu czynu ciągłego

przepisy: art. 12 k.k., art. 91 § 1 k.k., art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: czyn ciągły, ciąg przestępstw, prawomocność, przesłanki postępowania, przesłanki procesu

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, **I KZP 15/07**

„Czy prawomocne skazanie za ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. (a nie za czyn ciągły, o którym mowa w art. 12 k.k.), przy istnieniu przesłanek pozwalających ocenić w toku aktualnie rozpoznawanej sprawy zachowania wchodzące w skład tego ciągu przestępstw oraz zachowania później ujawnione (które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia) jako jeden czyn ciągły (art. 12 k.k.) z uwagi na z góry powzięty zamiar wykonania wszystkich tych przestępczych zachowań oraz z uwagi na krótkie odstępy czasu oddzielające owe zachowania, stoi na przeszkodzie umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7

k.p.k. co do później ujawnionych zachowań, będących obiektywnie – wraz z zachowaniami prawomocnie osądzonymi jako ciąg przestępstw – elementami tego samego czynu ciągłego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.14. Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy

przepisy: art. 28 k.p.k., art. 476 § 1 k.p.k., art. 484 § 1 k.p.k.

hasła: skład sądu, postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Łodzi, **I KZP 16/07**

„Czy sąd rejonowy, który na skutek przekroczenia 21-dniowego terminu przerwy w rozprawie, o którym mowa w art. 484 § 1 k.p.k. rozpoznawał sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym, a którego wyrok został następnie uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, winien procedując ponownie rozpoznać sprawę w postępowaniu zwyczajnym w składzie określonym w art. 28 § 1 k.p.k., czy też w trybie uproszczonym w składzie wynikającym z treści art. 476 § 1 k.p.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.15. Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa

przepisy: art. 325b § 1 k.p.k., art. 325b § 2 k.p.k.

hasła: postępowanie przygotowawcze – ogólne; postępowanie przygotowawcze – dochodzenia; postępowanie przygotowawcze – śledztwo

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Sieradzu, **I KZP 17/07**

„Czy po wyłączeniu dla uproszczenia postępowania przygotowawczego, ze śledztwa prowadzonego w sprawie przestępstw wskazanych w art. 325b § 2 k.p.k. materiałów w zakresie przestępstwa sprecyzowanego w art. 325b § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy w wyłączonym zakresie były dokonywane czynności procesowe *in rem*, dopuszczalnym w ujęciu materialnym i formalnym było wszczęcie i przeprowadzenie wyłączonego postępowania w formie dochodzenia, a tym samym czy możliwym było rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.16. Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie (zob. przywłaszczenie); przywłaszczenie (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie)

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Katowice, **I KZP 18/07**

„Czy w świetle nowelizacji z 17 czerwca 2004 r. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, która weszła w życie od 20 stycznia 2005 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), nastąpiła depenalizacja czynów, które wcześniej kwalifikowane były z art. 284 k.k., jeżeli chodzi o mienie objęte wspólnością ustawową?”

Termin rozstrzygnięcia:

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

3. Legislacja

(opr. Anna Błachnio-Parzych, asystent w Izbie Karnej SN; Sławomir Żółtek, asystent w Izbie Karnej SN)

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 7 kwietnia 2007 r.** – Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 marca 2007 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji oraz sposobu finansowania obserwacji, a także warunków zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności. (Dz. U. z 2007 r. Nr 52, poz. 351).
Pełny tekst: <http://www.lex.it.pl/serpra/pdf/d07351.pdf>

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1. Sejm

3.3.1.1. Nowe projekty

- **Do Sejmu wpłynął Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1545.htm>)

po art. 44 dodaje się art. 44¹ w brzmieniu:

„Art. 44¹. 1. Kto, wbrew postanowieniom art. 13 ust. 1a, wprowadza do obrotu napoje alkoholowe bez umieszczenia na ich opakowaniach napisów informujących o szkodliwości picia alkoholu,
podlega grzywnie.

2. Orzekanie w sprawach o czyn wymieniony w ust. 1 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu karnym.”;

3) art. 45¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 45¹. Orzekanie w sprawach o czyny wymienione w art. 43¹, 44 oraz 45 następuje na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.”.

3.3.1.2. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 28 marca ogłoszono sprawozdanie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi o rządowym projekcie ustawy o nawozach i nawożeniu – 10-minutowe oświadczenia w imieniu**

klubów i 5-minutowe oświadczenia w imieniu kół – sprawozdawca poseł Mieczysław Aszkiełowicz.

(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1336.htm>)

- **Na posiedzeniu w dniu 28 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół – sprawozdawca poseł Marek Ast.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1113.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 28 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół – sprawozdawca poseł Marek Ast.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1113.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 28 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Nadzwyczajnej o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół – sprawozdawca poseł Marek Ast.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1282.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 28 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół – sprawozdawca poseł Krzysztof Maciejewski.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1155.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Infrastruktury o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw – trzecie czytanie – sprawozdawca poseł Andrzej Adamczyk.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1109.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Zdrowia o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1152.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** ogłoszono sprawozdanie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw – 5-minutowe oświadczenia w imieniu klubów i kół – sprawozdawca poseł Krzysztof Maciejewski.
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/1155.htm>)

3.3.1.3. Prace komisji sejmowych

- **27 marca 2007 r. Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** rozpatrzyła uchwałę Senatu o stanowisku w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1517). Senat zaproponował 8 poprawek. Komisja rekomendowała przyjęcie wszystkich poprawek. Poprawki nr 2 i 8 zmierzają do tego, aby ukończenie aplikacji sądowo-prokuratorskiej i zdanie odpowiedniego egzaminu, nie uprawniało jeszcze do wykonywania zawodu kuratora zawodowego. Pozostałe po-

prawki mają charakter doprecyzowujący. Sprawozdawca – poseł Marek Ast (PiS). Komisja dysponowała opinią KIE stanowiącą, iż poprawki nie są objęte prawem UE.

Komisja rozpatrzyła uchwałę Senatu o stanowisku w sprawie ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 1516). Senat zaproponował 7 poprawek. Komisja rekomendowała przyjęcie 6 poprawek (nr 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8) i odrzucenie 1 poprawki (nr 3). Poprawka nr 2 ma na celu umożliwienie prokuratorom korzystania z uprawnień wskazanych w art. 8 ust. 2-5 (na przykład z prawa żądania zmiany polecenia albo sporządzenia uzasadnienia polecenia na piśmie) w przypadku, gdy polecenie wydaje prokuratorowi osoba uprawniona inna niż jego przełożony. Poprawki nr 5 i 6 przywracają przepis art. 330 § 2, który stanowi w jakich okolicznościach pokrzywdzony może wystąpić z własnym aktem oskarżenia oraz dotychczasowe brzmienie art. 659, który określa uprawnienie dowódcy jednostki wojskowej do wniesienia aktu oskarżenia na podstawie art. 55 k.p.k. Pozostałe poprawki mają charakter redakcyjny. Poprawka, którą Komisja proponuje odrzucić miała na celu umożliwienie odpowiedniego stosowania przepisów regulaminu wewnętrznego urzędowania prokuratur powszechnych w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i w komisjach oddziałowych. Sprawozdawca - poseł Krzysztof Maciejewski (PiS). Komisja dysponowała opinią KIE stanowiącą, iż poprawki są zgodne z prawem UE.

Komisja rozpatrzyła uchwałę Senatu o stanowisku w sprawie ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (druk nr 1515). Senat zaproponował 7 poprawek. Komisja rekomendowała przyjęcie 5 poprawek (nr 1, 3, 4, 5, 6) i odrzucenie 2 poprawek (nr 2 i 7). W przyjętych poprawkach nr 1 i 5 Senat ocenił jako zbyt restrykcyjne przepisy wprowadzające dożywotni zakaz ubiegania się przez aplikantów dyscyplinarnie wydalonych z korporacji o ponowne przyjęcie w jej poczet. Przyjął za wystarczający 10-letni okres biegnący od daty uprawomocnienia się orzeczenia o karze wydalenia, w ciągu którego aplikant nie będzie mógł ubiegać się o ponowny wpis na listę aplikantów albo o wpis na listę adwokatów (radców prawnych). Poprawki 3 i 6 stanowią konsekwencję przyjętej zasady, że postępowanie dyscyplinarne wszczęte z polecenia Ministra Sprawiedliwości może toczyć się bez przeprowadzenia dochodzenia. Poprawka nr 4 ma charakter doprecyzowujący. Poprawki, które Komisja proponuje odrzucić wydłużyły do 30 dni (z 14 dni) termin, w ciągu którego strony oraz Minister Sprawiedliwości będą mogli wnieść odwołanie od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne. Sprawozdawca - poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS). Komisja dysponowała opinią KIE stanowiącą, iż poprawki są zgodne z prawem UE.

Komisja przystąpiła do rozpatrywania sprawozdania podkomisji nadzwyczajnej o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1057). Projekt zawarty w sprawozdaniu dotyczy zmian procedur dotyczących m.in. powoływania prezesów sądów, opiniowania kandydatów na stanowiska sędziowskie, trybu powoływania i odwoływania dyrektorów sądów, zmian w zakresie procedury uzyskiwania zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Komisja będzie kontynuowała rozpatrywanie sprawozdania na następnym posiedzeniu. W posiedzeniu uczestniczył zastępca Prokuratora Generalnego - Przemysław Piątek.

- **28 marca 2007 r. Komisja do Spraw Unii Europejskiej /SUE/** Komisja w trybie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. rozpatrzyła: – projekt decyzji ramowej Rady 200.../.../WSiSW z dnia... o uznawaniu i nadzorowaniu wykonywania kar z zawieszeniem i sankcji alternatywnych (sygn. Rady UE – 5325/07) i odnoszący się do niego projekt stanowiska rządu i postanowiła nie zgłaszać uwag;
- **28 marca 2007 r. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi /RRW/** Komisja przeprowadziła pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich

(druk nr 1528). Uzasadnienie projektu przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Marek Chrapek. Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Reguluje on sprawy związane z hodowlą zwierząt, oceną wartości użytkowej i hodowlanej, ochroną zasobów genetycznych, prowadzeniem ksiąg hodowlanych i rejestrów, a także nadzorem nad hodowlą i rozrodem zwierząt. Komisja po zakończeniu pierwszego czytania skierowała projekt do podkomisji, której przewodniczącym został poseł Mieczysław Aszkiełowicz (Samoobrona).

- **28 marca 2007 r. Komisja Zdrowia /ZDR/** rozpatrzyła uchwałę Senatu RP o stanowisku w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 1513). Senat zaproponował 20 poprawek. Komisja rekomendowała przyjęcie 12 poprawek (nr 1 – 6, 9, 10, 16, 18-20) i odrzucenie pozostałych 8 poprawek. Poprawki, które Komisja proponuje przyjąć miały charakter doprecyzowujący, uściślający i porządkujący. Poprawki, które Komisja proponuje odrzucić dotyczyły m.in. wysyłkowej sprzedaży przez apteki i punkty apteczne produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza; zakresu dopuszczalności reklamy aptek i punktów aptecznych. Sprawozdawca – poseł Małgorzata Stryjska (PiS). Komisja dysponowała opinią KIE stanowiącą, iż część poprawek nie jest objęta zakresem prawa UE, a część jest zgodna z tym prawem. W posiedzeniu uczestniczyli: główny inspektor farmaceutyczny – Zofia Ulz oraz prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych – Leszek Borkowski.
- **28 marca 2007 r. Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach /NKK/** Komisja pozytywnie zaopiniowała dla Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka: poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny (druk nr 1352) oraz rządowy projekt ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (druk nr 1237). Projekt z druku nr 1352 ma na celu wprowadzenie do katalogu systemów wykonywania kary pozbawienia wolności całkowicie nowego systemu wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności, pozwalającego na pobyt skazanego poza zakładem karnym, a jednocześnie na daleko idące ograniczenie jego swobody poprzez kontrolę przebywania przez niego w wyznaczonym miejscu i czasie (system dozoru elektronicznego). Projekt z druku nr 1237 przewiduje określenie warunków odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, warunków i trybu orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary w tym systemie, organizacji i kontroli wykonywania kary oraz nadzoru nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary. W posiedzeniu uczestniczył podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Andrzej Duda.
- **29 marca 2007 r. Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka /SPC/** przeprowadziła pierwsze czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym (druk nr 1391). Uzasadnienie projektu przedstawił podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Andrzej Duda. Projekt ma na celu dostosowanie obowiązujących przepisów do decyzji Rady Unii Europejskiej w sprawie wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego. Komisja po zakończeniu pierwszego czytania skierowała projekt do podkomisji nadzwyczajnej, której przewodniczącym został poseł Marek Ast (PiS).

Komisja zamierzała rozpatrzyć sprawozdanie podkomisji nadzwyczajnej o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk nr 595). Projekt zawarty w sprawozdaniu dotyczy wprowadzenia przepisu umożliwiającego rozszerzenie zakresu stosowania ustawy poprzez objęcie jej przepisami działalności opozycyjnej wobec systemu komunistycznego w latach 1957 – 1989. W związku ze zgłoszeniem szeregu poprawek i autopoprawek, sprawa

wozdanie zwrócono do podkomisji w celu ich uwzględniania. Komisja uzupełniła skład tej podkomisji o dwóch posłów: Marka Asta (PiS) i Andrzeja Czumę (PO).

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego. Senat w przyjął ustawę bez poprawek.
(tekst uchwały: <http://www.senat.pl/k6/pos/030/030porz.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw. Senat wprowadził poprawki (6) do ustawy
(tekst uchwały: <http://www.senat.pl/k6/pos/030/4.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Senat wprowadził poprawki (7) do ustawy.
(tekst uchwały: <http://www.senat.pl/k6/pos/030/7.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 29 marca** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw. Senat wprowadził poprawki (14) do ustawy.
(tekst uchwały: <http://www.senat.pl/k6/pos/030/8.htm>)

3.3.2.2. Prace komisji senackich

- **28 – 30 marca 2007 r. Komisja Praw Człowieka i Praworządności wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej** rozpatrzyły poprawki zgłoszone w trakcie posiedzenia Senatu do ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw.

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy

5.1.1. Naruszenie praw człowieka a skarga międzypaństwowa

Skarga międzypaństwowa wniesiona przez Gruzję przeciwko Federacji Rosyjskiej

Dnia 26 marca 2007 r. rząd Gruzji wniósł do Kancelarii Trybunału, na podstawie art. 33 Konwencji, skargę przeciwko Federacji Rosyjskiej. Przepis tego artykułu reguluje tzw. „sprawy międzypaństwowe” i statuuje prawo każdego z państw-stron Konwencji do wniesienia skargi do Trybunału, jeśli uważa, że inna strona naruszyła postanowienia Konwencji lub jej protokołów.

Skarga dotyczy wydarzeń, które nastąpiły po aresztowaniu w Tbilisi (Gruzja) dnia 27 września 2006 r. czterech obywateli Federacji Rosyjskiej pod zarzutem szpiegostwa. Zostali oni zwolnieni 4 grudnia 2006 r. W tym samym czasie w Federacji Rosyjskiej 11 obywateli Gruzji zostało aresztowanych pod takimi samymi zarzutami.

Skarżąca Gruzja utrzymuje, że reakcja rosyjskich organów państwowych na ten incydent sprowadziła się do szeregu naruszeń Konwencji i jej Protokołów, tj. art. 3 (zakaz niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania), art. 5 (prawo do wolności), art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), art. 13 (prawo do skutecznego środka prawnego), art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji, art. 1 (ochrona własności) i art. 2 (prawo do nauki) Protokołu Nr 1, art. 4 (zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców) Protokołu Nr 4 i art. 1 (gwarancje proceduralne dotyczące wydalania cudzoziemców) Protokołu Nr 7.

Naruszenia praw gwarantowanych przez Konwencję miały wynikać z podjętych przez władze represji, jakie dotknęły społeczność gruzińską w Federacji Rosyjskiej, na które składały się m.in. naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, mieszkania i korespondencji, prawa do nienaruszalności własności i prawa do nauki, a także przeprowadzono na szeroką skalę aresztowania i zatrzymano wielu obywateli Gruzji, doprowadzając tym samym do naruszenia prawa do wolności z przyczyn arbitralnych. Rząd Gruzji zaskarżył także warunki w jakich przebywało co najmniej 2,380 obywateli Gruzji w czasie zatrzymania ich przez władze państwowe. Oceniał, że masowe wydalania Gruzynów z Federacji Rosyjskiej związane były z arbitralnym ocenianiem i niszczeniem dokumentów uprawniających do pobytu, z łamaniem właściwych procedur i ustawowego prawa do odwołania i naruszało również zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców. Co więcej, zamknięcie granic – lądowych, powietrznych i morskich – między Gruzją a Federacją Rosyjską, łącznie z komunikacją pocztową, uniemożliwiło dostęp do pomocy osobom dotkniętym represjami.

Zgodnie z regułą 51 z Regulaminu Trybunału, w razie wystosowania skargi międzypaństwowej, Przewodniczący Trybunału obowiązany jest do przekazania informacji o skardze odpowiedniemu państwu-stronie. Wówczas skarga przekazywana jest jednemu z pięciu Wydziałów Trybunału. Izba składająca się z siedmiu sędziów jest powoływana do życia, a w jej skład wchodzi zarówno sędzia gruziński, jak i rosyjski. Od czasu, gdy powstał Trybunał, czyli od 1959 r., wydał on wyroki tylko w trzech sprawach międzypaństwowych: Irlandia v. Zjednoczone Królestwo (1978); Dania v. Turcja (2000) i Cypr i Turcja (2001). Pozostałe 17 skarg międzypaństwowych, które wpły-

nęły przez ten czas do Trybunału, zostało rozpatrzonych przez Europejską Komisję Praw Człowieka (która przestała istnieć w 1999 r.)

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

5.2.1. Prawo do sądu w postępowaniu kasacyjnym

przepisy: art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawo do sądu, kasacja – ogólnie; Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenia z 22 marca 2007 r. w sprawie *Siałkowska v. Polska* (nr sprawy 8932/05) i *Staroszczyk v. Polska* (nr sprawy 59519/00)

Naruszenie art. 6 § 1

Teza:

Zgodnie z Konwencją nie ma obowiązku zapewnienia pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym. Również przewidziane w prawie polskim wymaganie ustawowe, by w postępowaniu przed najwyższą instancją sądową skarżący był reprezentowany przez wykwalifikowanego prawnika w celu sporządzenia kasacji opierającej się na naruszeniu prawa, nie stanowi samo w sobie naruszenia prawa do rzetelnego procesu, gwarantowanego przez art. 6 § 1 Konwencji. Jednakże, zawsze należy pamiętać, że metoda regulacji udziału pełnomocnika procesowego w postępowaniu wybrana przez organy krajowe powinna zmierzać do chronienia obywateli przed arbitralnością rozstrzygnięcia o dostępie do sądu.

Omówienie:

Skarga wniesiona przez trzech polskich skarżących (Krystynę Siałkowską, Mariannę i Stanisława Staroszczyk) dotyczyła naruszenia prawa do sądu w postępowaniu cywilnym (art. 6 § 1 Konwencji). Skarżący zaskarżyli nierzetelność postępowania, związaną z brakiem podjęcia przez reprezentujących ich adwokatów odpowiednich kroków w celu wniesienia kasacji. Przez odmowę wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego od orzeczenia sądu drugiej instancji – gdzie obowiązuje przymus adwokacki – nie wypełnili zobowiązania do właściwej reprezentacji osób, które się do nich zwróciły po pomoc prawną.

Trybunał podkreślił, że zgodnie z Konwencją nie ma obowiązku zapewnienia pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym. Również przewidziane w prawie polskim wymaganie ustawowe, by w postępowaniu przed najwyższą instancją sądową skarżący był reprezentowany przez wykwalifikowanego prawnika w celu sporządzenia kasacji opierającej się na naruszeniu prawa, nie stanowi samo w sobie naruszenia prawa do rzetelnego procesu, gwarantowanego przez art. 6 § 1 Konwencji. Jednakże, zawsze należy pamiętać, że metoda regulacji udziału pełnomocnika procesowego w postępowaniu wybrana przez organy krajowe powinna zmierzać do chronienia obywateli przed arbitralnością rozstrzygnięcia o dostępie do sądu. W związku z powyższym Trybunał doszedł do wniosku, że odmowa pełnienia pomocy prawnej w formie sporządzenia kasacji przez pełnomocnika procesowego powinna podlegać określonym kryteriom.

Trybunał rozpatrując dane sprawy zauważył, że bez wątplenia niezależność zawodów prawnych jest zasadnicza dla sprawnego działania wymiaru sprawiedliwości. Nie może być rolą

sądów obligowanie pełnomocników procesowych – zarówno z urzędu jak i z wyboru – do podejmowania kroków prawnych w imieniu klientów. Takie działanie byłoby szkodliwe dla niezależności zawodów prawniczych koniecznej w demokratycznym społeczeństwie, gdzie relacja między przedstawicielem prawnym a klientem powinna być oparta na zaufaniu. Z drugiej strony państwo ma obowiązek zapewnić odpowiednią równowagę między niezależnością zawodów prawniczych a prawem do sądu.

W sprawie *Staroszczyk* Trybunał zauważył, że zgodnie z przepisami krajowymi pełnomocnik procesowy nie był zobowiązany ani do sporządzenia samej kasacji, ani do przedstawienia opinii na temat zasadności lub niezasadności kasacji. Przepisy bowiem nie wyznaczają żadnych standardów określających, kiedy pełnomocnik powinien uzasadnić odmowę sporządzenia kasacji. Gdyby istniały takie przepisy, byłoby możliwe obiektywne zweryfikowanie przyczyn i ewentualnej stronniczości odmowy. W konsekwencji braku pisemnej formy odmowy skarżący nie znali ani swojej sytuacji prawnej, ani szans powodzenia w postępowaniu kasacyjnym przed Sądem Najwyższym.

W sprawie tej jednak pojawiły się trzy zdania odrębne. Sędziowie wytknęli w nich, że nie ma żadnych dowodów na to, że odmowa sporządzenia kasacji przedstawiona na piśmie postawiłaby klienta w lepszej pozycji lub byłaby dla niego bardziej użyteczna. Co więcej, skarżący miał wystarczająco dużo czasu (23 dni), by po odmownej decyzji jednego pełnomocnika zwrócić się do innego adwokata lub radcy prawnego ze swoją sprawą, nie podjął jednak żadnych kroków w tym kierunku.

W sprawie *Siałkowska* Trybunał uznał, że przepisy nie wyznaczają żadnego terminu, który by określał pełnomocnikowi czas do poinformowania klienta o odmowie sporządzenia kasacji – tak, by umożliwić mu zwrócenie się do innego prawnika jeszcze w określonym przez ustawę terminie. Kiedy skarżąca spotkała się ze swoim pełnomocnikiem, do upływu 30-dniowego terminu na wniesienie kasacji pozostały trzy dni. Dlatego też Trybunał uznał, że nie miała ona realistycznej możliwości dochodzenia swoich praw przed sądem.

Trybunał doszedł do wniosku, że skarżącym nie zostało w przepisach prawnych zapewnione prawo do sądu w sposób „konkretny i skuteczny”. W rezultacie stwierdził jednomyślnie (w sprawie *Siałkowska*, a w sprawie *Staroszczyk* – czterema głosami do trzech), że nastąpiło naruszenie prawa do sądu.

Orzeczenie w sprawie *Staroszczyk* na stronach:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=61404&sessionId=12075364&skin=hudoc-en&attachment=true>

Orzeczenie w sprawie *Siałkowska* na stronach:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=61406&sessionId=12075364&skin=hudoc-en&attachment=true>

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *R. Góral*: Kodeks karny. Praktyczny komentarz, Warszawa 2007, s. 678.
- ▶ *J.W. Wójcik*: Przeciwdziałanie finansowania terroryzmu, Warszawa 2007, s. 374.

6.2. Przegląd czasopism

- **Fiskus 2007 Nr 7**
 - ▶ *P. Zaczek*: Przesłanie przestępstwa menedżerskiego – art. 296a k.k. (cz. 1).

- **Państwo i Prawo 2007 Nr 3**
 - ▶ *E. Zielińska*: Konstytucyjna ochrona prawa do życia od momentu poczęcia (uwagi krytyczne do projektu zmiany art. 38 Konstytucji).

- **Paragraf na drodze 2007 Nr 3**
 - ▶ *Herzog*: Problemy wokół prawnej ochrony tablic rejestracyjnych.
 - ▶ *T. Widła*: Biegły sądzony.
 - ▶ *L. K. Paprzycki*: Kolidacja bez poczucia winy uczestników.

- **Prawo bankowe 2007 Nr 2**
 - ▶ *T. Czech*: Obowiązek denuncjacji na podstawie art. 106a prawa bankowego.

- **Prawo Europejskie w praktyce 2007 Nr 3**
 - ▶ *G. Szacoń*: Tymczasowe aresztowanie – potrzeba rzeczowej oceny.
 - ▶ *M. Warchoł*: Areszt słusznie stosowany.
 - ▶ *K. Parulski*: Niebezpieczne projekty.
 - ▶ *K. Stoga*: Stowarzyszenia Prawnicze Europy zaniepokojone.
 - ▶ *K. Olejnik*: Kontrowersje pracy operacyjnej.
 - ▶ *Z. Raw*: Niedostateczne bezpieczeństwo prawne?
 - ▶ *S. Czarnecki*: Zarys analizy kryminalnej.

- ▶ *K. Mularczyk*: Rewolucyjne zmiany w postępowaniu dyscyplinarnym.
- **Przegląd Sądowy 2007 Nr 3**
 - ▶ *K. Marszał*: Zaskarżalność decyzji wydanych w procesie karnym.
 - ▶ *J. Skorupka*: O współsprawstwie w podrobieniu czeku na marginesie orzeczeń sądów apelacyjnych.
 - ▶ *R. Kubiak*: Ryzyko „zwykłe” a kontratyp dozwolonego eksperymentu.
 - ▶ *R. Jaworski*: W sprawie obowiązku opłacania podatku VAT przez biegłych i tłumaczy.
 - ▶ *R. Koper*: Zakaz prasowej antycypacji rozstrzygnięć w sprawach karnych.
- **Wojskowy Przegląd Prawniczy 2007 Nr 1**
 - ▶ *J. Stochel*: Odpowiedzialność żołnierzy pełniących służbę poza granicami państwa za wykroczenia.
 - ▶ *M. Słupska*: Zwalczanie terroryzmu powietrznego w świetle prawa niemieckiego.
 - ▶ *M. Stankiewicz*: Gwarancje procesowe oskarżonego w postępowaniu przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla byłej Jugosławii.
 - ▶ *P. Daniluk*: Stan wyższej konieczności jako podstawa legalności działań funkcjonariuszy organów władzy publicznej.
 - ▶ *Z. Krawiec*: Przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego w polskim procesie karnym.
 - ▶ *E. Pieniążek*: Prejudycjalność a postępowanie dowodowe w procesie karnym.
 - ▶ *R.A. Stefański*: Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego, prawa karnego wykonawczego i prawa karnego skarbowego za 2006 r.
 - ▶ *J.A. Kulesza*: Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 września 2006 r., I KZP 17/06.
 - ▶ *S.M. Przyjemski*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2006 r., WA 26/06.
 - ▶ *R.A. Stefański*: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., V KK 85/06.